

**La 28 aprilie 2012, orele 09.00, va avea loc
Congresul Uniunii Avocaților din Republica Moldova**

Agenda Congresului include:

1. Raportul anual privind activitatea Consiliului Uniunii Avocaților din Republica Moldova.
2. Raportul anual privind activitatea Comisiei pentru Etică și Disciplină.
3. Raportul anual privind activitatea Comisiei de Licențiere.
4. Raportul anual al Comisiei de Cenzori.
5. Diverse.

Pentru informații suplimentare – telefonul: 22-52-61.

Președintele Uniunii Avocaților din Republica Moldova,
Gheorghe AMIHALACHIOAIE

APROBAT

Consiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012

STRATEGIA UNIUNII AVOCAȚILOR PENTRU PERIOADA 2012-2015

Introducere

Strategia Uniunii Avocaților din Republica Moldova pentru perioada 2012-2015 este elaborată în vederea consolidării instituției avocaturii în Republica Moldova, pentru a ridica reputația avocaților în societate, pentru a asigura administrarea eficientă a instituției avocaturii și implicarea mai activă a Uniunii Avocaților în soluționarea problemelor cu care se confruntă avocații, inclusiv, autoritățile de stat.

Având în vedere faptul că, în prezent, calitatea asistenței juridice calificate („CAJC”) acordate de avocat nu este de cel mai înalt nivel, mediul nu este întotdeauna favorabil practicării profesiei, iar reputația instituției avocaturii are de suferit, Consiliul Uniunii Avocaților a decis să elaboreze o strategie de dezvoltare a instituției avocaturii pentru următorii 4 ani.

Prioritățile Strategiei Uniunii Avocaților:

- Creșterea nivelului CAJC acordate de avocat.
- Îmbunătățirea mediului pentru practicarea profesiei de avocat.
- Îmbunătățirea și consolidarea reputației instituției avocaturii în societate.

Pentru implementarea acestor priorități, Strategia propune un șir de acțiuni, care vor face posibilă realizarea obiectivelor enunțate.

I. Creșterea CAJC acordate de avocat

Obiective:

- Crearea, în interiorul profesiei, a mecanismelor de asigurare a CAJC oferite de avocați.
- Promovarea specializării avocaților.
- Crearea mecanismului de instruire inițială a stagiariilor.
- Asigurarea unui sistem funcțional de accesare în profesie a celor mai competenți candidați.
- Organizarea și coordonarea procesului de formare profesională continuă.

Acțiuni prioritare:

1. Schimbarea modului de administrare a Cabinetului avocatului („CA”) și a Biroului asociat de avocați („BAA”) prin elaborarea ghidului bunelor practici de administrare a unui CA/BAA (care să conțină recomandări referitoare la administrarea CA/BAA, evidența contabilă, raportarea fiscală, formarea și aplicarea onorariilor, evidența lucrului avocatului etc.), ghidului bunelor practici de acordare a asistenței clienților și ghidului bunelor practici de comunicare cu clienții (care să conțină recomandări cu privire la modul de raportare a muncii efectuate, aplicarea tehnologiilor moderne de comunicare etc.).
2. Organizarea seminarelor, a discuțiilor publice cu privire la CAJC acordate de avocat.

3. Examinarea practicii internaționale cu privire la mecanismele interne de asigurare a CAJC (spre exemplu, revizuirea dosarelor finisate, observarea avocatului în procesul acordării asistenței juridice, crearea sistemelor de încurajări și distincții, evaluarea colegială a avocaților etc.) și selectarea practicilor relevante pentru Republica Moldova.
4. Identificarea și implementarea unui mecanism de specializare a avocaților, precum și crearea unor metode de interesare a avocaților în specializarea pe domenii.
5. Elaborarea cursurilor de formare inițială a stagiilor în vederea pregătirii acestora pentru acordarea asistenței juridice pe parcursul stagiului profesional, precum și pentru susținerea examenelor de admitere în profesie.
6. Revizuirea modalității de organizare a examenelor de admitere în profesie din perspectiva asigurării unui proces echitabil și transparent, pentru a selecta candidații cei mai competenți și a exclude evaluarea arbitrară și subiectivă a lucrărilor.
7. Identificarea posibilităților de remunerare a formatorilor pentru predarea în cadrul orelor de formare profesională continuă, inclusiv prin obținerea granturilor de la finanțatori, precum și prin orientarea interesului avocaților spre predarea orelor respective prin echivalarea unei ore predate cu două ore ascultate.
8. Crearea unui mecanism de acreditare și de înscriere la orele de pregătire profesională continuă din cadrul diverselor seminare, conferințe, mese rotunde de profil, inclusiv internaționale.
9. Încurajarea CA și BAA pentru a investi în procedee noi și inovatoare de lucru cu clienții, prin susținerea informațională și prin organizarea seminarelor de profil.
10. Încurajarea CA și BAA pentru a apela la noile tehnologii informaționale în cadrul activității, inclusiv prin susținerea informațională și prin organizarea seminarelor de profil.
11. Conlucrarea eficientă cu Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat.

Avantaje:

- administrarea eficientă a CA și a BAA;
- înțelegerea problemelor legate de CAJC acordate și munca individuală a fiecărui avocat asupra rezolvării lor;
- specializarea avocaților în diverse domenii;
- crearea, pentru toți avocații, a oportunităților de a acumula noi cunoștințe și abilități prin participarea la orele de pregătire profesională continuă;
- învățarea prin predare pentru avocații care vor preda cursuri în cadrul orelor de pregătire profesională continuă;
- creșterea eficienței muncii avocaților prin implementarea procedurilor noi și inovatorii și a tehnologiilor noi;
- îmbunătățirea relațiilor cu clienții și sporirea gradului de satisfacție a clienților față de asistența acordată de avocat;
- creșterea onorariilor avocaților ca urmare a îmbunătățirii calității asistenței acordate de avocat.

II. Îmbunătățirea mediului pentru practicarea profesiei de avocat

Obiective:

1. Eficientizarea activității Consiliului Uniunii Avocaților.
2. Eficientizarea activității Uniunii Avocaților în privința formării bugetului și a folosirii eficiente a resurselor financiare și umane.
3. Instruirea sistematică a conducerii și a personalului Uniunii Avocaților cu privire la practicile eficiente de administrare.
4. Creșterea transparenței activității Uniunii Avocaților.
5. Asigurarea activității de lobby a intereselor avocaților prin

diverse proiecte legislative și prin promovarea inițiativei acestora la elaborarea unor proiecte legislative.

6. Elaborarea unor măsuri pentru a încuraja stagiarii/avocații să lucreze în raioane, unde sunt foarte puțini avocați.
7. Obținerea finanțării externe prin granturi oferite pentru consolidarea instituției avocaturii.
8. Îmbunătățirea cooperării internaționale cu alte barouri, asociații și uniuni de avocați din alte țări.
9. Monitorizarea chestiunilor legate de onorariile avocaților și eficientizarea acestora.
10. Schimbarea atitudinii instanțelor de judecată în cauzele privind compensarea adecvată a cheltuielilor de asistență juridică.

Acțiuni prioritare:

1. Specializarea membrilor Consiliului Uniunii Avocaților, astfel încât fiecare membru al Consiliului să fie responsabil de realizarea anumitor obiective ale Strategiei Uniunii Avocaților, cu formarea Comitetelor pe domeniile respective, coordonate de 1-2 membri ai Consiliului, precum:
 - Comitetul Relații cu instituțiile de stat va îndeplini acțiunile de inițiativă legislativă și de lobby pe proiecte legislative ce țin de interesul profesiei de avocat (numirea unor membri ai Consiliului UA pentru a coordona activitatea Uniunii Avocaților în procesul de elaborare a proiectelor actelor legislative de către Ministerul Justiției al RM).
 - Comitetul Consultare care va menține legătura permanentă cu avocații și va înregistra/procesa propunerile, contribuțiile și părerile acestora cu referire la inițiativele legislative ale Guvernului sau ale Uniunii Avocaților, la organizarea lobby-ului.
 - Comitetul Relații cu finanțatorii externi, care ar elabora propuneri de proiecte și le-ar prezenta în vederea obținerii finanțării de la donatorii externi, precum: PNUD, NORLAM, ABA/ROLI, Fundația Soros Moldova, Fundația Germană pentru Colaborarea Juridică Internațională (IRZ) ș.a.
 - Comitetul Cooperare internațională, care ar asigura contactul permanent și schimbul constant de informații dintre Uniunea Avocaților și asociațiile profesionale internaționale ale avocaților și uniunile avocaților din alte țări.
 - Comitetul Îmbunătățirea CAJC acordate de avocați.
 - Comitetul Îmbunătățirea reputației instituției avocaturii în societate.
 - Comitetul Organizare a profesiei de avocat.
 - Comitetul Pregătire profesională și accedere în profesie.
 - Comitetul Asistență juridică garantată de stat.
 - Comitetul Colaborare cu Asociația Judecătorilor.
 - Comitetul Evaluare a prestației judecătorilor.
 - Comitetul Colaborare cu procuratura.
 - Pe lângă membrii Consiliului Uniunii Avocaților, comitetele vor atrage și vor fi completate cu avocați cu inițiativă, interesați să contribuie cu munca, experiența și aptitudinile lor la dezvoltarea profesiei, inclusiv avocați tineri.
2. Selectarea și numirea Secretarului General al Uniunii Avocaților.
3. Antrenarea de către Decani a avocaților din circumscripții în activitatea nemijlocită a Barourilor prin constituirea consiliilor, a diferitor grupuri de lucru etc.
4. Susținerea Asociației Avocaților Tineri care ar asigura evidențierea problemelor cu care se confruntă avocații tineri, utilizarea potențialului acestora, antrenarea avocaților tineri în activitățile Uniunii Avocaților și ale Barourilor, în activitatea de cooperare internațională a Uniunii Avocaților etc.
5. Menținerea unui buget unic al Uniunii Avocaților, cu delimitarea ramurilor bugetare respective pentru cheltu-

ielile fiecărui Barou, precum includerea în bugetul Uniunii Avocaților a cheltuielilor necesare pentru funcționarea și exercitarea funcțiilor Barourilor.

6. Diversificarea surselor de venit ale Uniunii Avocaților prin atragerea surselor din bugetul de stat cu scopul instruirii avocaților, inclusiv prin coordonarea de către Uniunea Avocaților a programelor de instruire oferite de către donatorii externi, precum și încheierea unui acord de colaborare cu Institutul Național al Justiției care să le permită avocaților, în anumite condiții, să participe la instruirea oferită de către Institut.
7. Îmbunătățirea schimbului de informații dintre Consiliul Uniunii Avocaților și membrii acestuia, în ambele direcții, inclusiv prin îmbunătățirea calitativă și cantitativă a informației plasate pe site-ul <http://www.avocatul.md>, precum și prin crearea unei rețele funcționale de comunicare internă (intranet), accesibilă doar pentru avocați, care ar facilita pregătirea profesională continuă a avocaților, ar permite difuzarea electronică a publicațiilor Uniunii Avocaților, plasarea seminarelor în varianta video ș.a.
8. Reorganizarea relațiilor cu donatorii străini, precum: PNUD, ABA/ROLI, NORLAM, Fundația Soros Moldova, Fundația Germană pentru Colaborarea Juridică Internațională (IRZ) ș.a.
9. Stabilirea schimbului profesional de informație și de experiență dintre barourile, asociațiile și uniunile de avocați din alte țări în vederea îmbunătățirii activității Uniunii Avocaților.
10. Organizarea de mese rotunde, seminare, conferințe internaționale în probleme actuale în domeniul avocaturii cu scopul identificării metodelor de soluționare a acestora.
11. Asigurarea creșterii onorariilor avocaților prin sistematizarea și mediatizarea informației cu privire la asistența acordată de aceștia.
12. Implementarea unui mecanism de colectare a informației cu privire la atitudinea și practica instanțelor judecătorești în raport cu compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică acordată de avocați.
13. Identificarea și implementarea unui mecanism eficient de comunicare cu Curtea Supremă de Justiție în vederea modificării practicii judiciare de diminuare nejustificată a onorariilor avocaților; contribuirea la elaborarea și promovarea unui cadru normativ clar legat de compensarea echitabilă de către instanțele judecătorești a cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică acordată de avocați, suportate de clienții-parte în proces.

Avantaje:

- Eficientizarea activității Uniunii Avocaților.
- Promovarea intereselor instituției avocaturii prin îmbunătățirea comunicării cu instituțiile de stat, prin activitatea de lobby și prin promovarea inițiativelor legislative.
- Obținerea finanțării externe, care ar permite investiții substanțiale în dezvoltarea instituției avocaturii.
- Îmbunătățirea comunicării cu barourile, asociațiile și uniunile de avocați din străinătate, ceea ce va crea posibilități de schimb de informație și experiență.
- Îmbunătățirea comunicării între Uniunea Avocaților și avocați.
- Reducerea riscurilor de neplată a onorariilor avocaților.
- Creșterea onorariilor avocaților.
- Schimbarea practicii judiciare cu referire la compensarea onorariilor avocaților.

III. Îndreptarea și consolidarea reputației instituției avocaturii în societate

Obiective:

1. Crearea și mediatizarea unei practici bogate a activității pro bono.
2. Diseminarea și mediatizarea informației referitoare la avocatură.
3. Crearea unui mecanism eficient de responsabilizare a avocaților prin revizuirea normelor deontologice ale avocaților, instruirea în domeniul deontologiei și publicarea hotărârilor Comisiei de Etică și Disciplină pe pagina de internet a Uniunii Avocaților.
4. Îmbunătățirea și diversificarea formelor de comunicare, de colaborare și de odihnă a avocaților.

Acțiuni prioritare:

1. Crearea unui mecanism de monitorizare și înregistrare a orelor lucrate de avocați pro bono.
2. Mediatizarea intensă a informației obținute cu privire la activitatea pro bono a avocaților.
3. Încadrarea avocaților stagiați în activități de acordare a asistenței pro bono și impunerea unui număr minim de ore lucrate pro bono.
4. Crearea unor programe de acordare a asistenței pro bono de către avocați, cu ajutorul finanțării externe.
5. Diseminarea și mediatizarea informației referitoare la CA și BAA, la tipul și condițiile asistenței acordate de avocat, la drepturile și obligațiile persoanei și adresarea la avocat în momentul încălcării acestora.
6. Instituirea și celebrarea Zilelor Uniunii Avocaților și ale Barourilor, crearea unei proceduri solemne de accedere în profesie, celebrarea Zilei Juristului, organizarea zilelor ușilor deschise, organizarea seminarelor și conferințelor tematice, precum și transformarea Adunărilor Generale ale Barourilor și a Congreselor Uniunii Avocaților în platforme de comunicare și dezbateri constructive.

Avantaje:

- Sporirea numărului de ore a activității pro bono, ceea ce va conduce la îmbunătățirea reputației avocaților și creșterea numărului de clienți.
- Creșterea încrederii societății în instituția avocaturii.
- Acumularea de experiență pentru avocații stagiați.
- Îmbunătățirea reputației instituției avocaturii prin schimbarea atitudinii față de aceasta în societate.
- Creșterea onorariilor avocaților.

IV. Modificarea Strategiei

- Pe măsura parvenirii unor propuneri constructive de la comunitatea avocaților, Consiliul UA le va studia și va examina oportunitatea modificării și completării prezentei strategii.

Alte aspecte

În decurs de două luni de la numire, Secretarul General al Uniunii Avocaților va elabora un Plan de acțiuni și de mecanisme de evaluare/indicatori de implementare. De asemenea, Secretarul General și membrii Consiliului UA vor prezenta la Adunările Generale ale Barourilor și la Congresele Uniunii Avocaților rapoarte detaliate cu privire la implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni.

APROBAT

Consiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012

 RECOMANDĂRIPRIVIND CUANTUMUL ONORARIILOR AVOCAȚILOR ȘI COMPENSAREA
DE CĂTRE INSTANȚELE DE JUDECATĂ A CHELTUIELILOR DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ**I. Recomandarea privind cuantumul
onorariilor orare și fixe**

1. Prezenta Recomandare se va aplica împreună cu prevederile Legii cu privire la avocatură și cele ale Statului profesiei de avocat, care reglementează remunerarea muncii avocaților. Drept izvor de referință în materie de metodologie la stabilirea formelor de asistență juridică și a modalităților de remunerare a avocaților se va aplica și Regulamentul cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, aprobat de Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, dar cu excluderea prevederilor referitoare la calculul onorariilor în „unități convenționale”.
2. Contractele de asistență juridică trebuie să fie întocmite în formă scrisă și înregistrate în modul stabilit.
3. Avocaților li se recomandă să stabilească tarife orare sau fixe proprii, care să fie practicate constant pe parcursul anumitor perioade de timp. De asemenea, se recomandă revizuirea periodică (de ex., anuală) a tarifelor proprii, ținând cont de experiența acumulată în ariile proprii de practică, precum: rata inflației, creșterea coșului minim de consum, alte circumstanțe economice și criterii obiective.
4. Se recomandă ca tarifele orare sau fixe să fie comunicate clienților din timp, în așa mod ca, atunci când se negociază tariful forfetar, să se poată face referință la acel orar pentru a explica suma onorariului. Mai mult, dacă se va conveni cu clientul (și) asupra unui onorariu de succes, avocatul i-ar putea acorda clientului anumite reduceri la onorariul orar sau fix.
5. Un diapazon rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova este între **50 și 150 euro/oră**, deși avocații sunt absolut liberi să-și stabilească tarifele orare și în afara diapazonului menționat. Stabilirea unor tarife orare mai mari de 150 euro/oră sau mai mici de 50 euro/oră va depinde exclusiv de înțelegerea părților.
6. În cazul în care se optează pentru un tarif orar, avocații vor ține evidența strictă a timpului și vor prezenta clienților rapoarte privind numărul de ore lucrate. Rapoartele vor conține o descriere a acțiunilor de asistență juridică întreprinse de avocat, precum evidența timpului de lucru aferent. Un model de raport se conține în Anexa 1.
7. În cazul în care se optează pentru tarife fixe, avocații vor coordona cu clienții mărimea acestora pentru fiecare acțiune în parte. Un exemplu de abordare a opțiunii tarifelor fixe este prezentat în Anexa 2.
8. În cazul în care acordarea asistenței juridice calificate implică deplasarea avocatului în altă localitate, acestuia i se compensează cheltuielile confirmate de deplasare.

**II. Recomandarea privind cuantumul
onorariilor de succes**

9. Avocatul va coordona din timp cu clientul noțiunea de „succes” pentru a determina condițiile de achitare a onorariului de succes.
10. Nu întotdeauna „succes” înseamnă admiterea integrală a cererilor formulate de avocat; noțiunea de „succes” ar putea însemna și o admitere parțială a cererilor formulate de avocat, atâta timp cât un asemenea rezultat ar plasa clientul într-o situație favorabilă. Extinderea noțiunii de „succes” trebuie să fie descrisă în contracte cât se poate mai clar. Se recomandă și includerea unor clauze contractuale în scopul protejării intereselor avocatului de renunțări abuzive ale clienților la asistența avocatului pe „ultima sută de metri” pentru a evita plata onorariului de succes.
11. Cea mai frecventă metodă de determinare a onorariului de succes este stabilirea unui procent din valoarea acțiunii; deși pot fi practicate și orice alte metode.
12. Mărimea onorariilor de succes ale avocaților, de regulă, descreește pe măsura creșterii valorii litigiului. Deși avocații sunt absolut liberi să-și negocieze cuantumul onorariilor de succes, un plafon de 17% din valoarea acțiunii pare a fi unul rezonabil. La negocierea cuantumul onorariilor de succes, mai ales în raport cu persoanele social-vulnerabile, se va acorda o atenție deosebită concilierii unor asemenea onorarii cu normele deontologice ale profesiei de avocat.

**III. Recomandarea privind compensarea
de către instanțele de judecată a cheltuielilor
de asistență juridică**

13. Cheltuielile pentru asistența juridică suportate de către părți fac parte din cheltuielile de judecare a pricinii. Conform art. 96 CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică acordată de avocați, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Avocații trebuie să conștientizeze și să le explice clienților că deciziile judecătorești nu pot afecta mărimea onorariilor, ci doar a compensațiilor pe care le pot primi clienții lor pentru cheltuielile respective.
14. Legislația națională nu prevede mecanisme clare și explicite cu privire la determinarea criteriilor de apreciere a caracterului real, necesar și rezonabil al cheltuielilor de asistență juridică. Totodată, practica instanțelor naționale nu este uniformă în cazurile de compensare a cheltuielilor de asistență juridică. Astfel, în unele hotărâri judiciare sunt descrise motivele admiterii/respingerii pretențiilor, iar în altele fiind pronunțată admiterea sau respingerea acestora fără un anumit suport justificativ al pretențiilor.

15. Pornind de la practica CEDO, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.
16. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente:
 - dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată);
 - copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație;
 - listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora.
17. La determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de:
 - complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță;
 - aportul avocatului la soluționarea cauzei;
 - timpul și munca depusă de avocat;
 - aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.);
 - faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare;
 - rezultatul obținut;
 - restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei;
 - natura și durata relației dintre avocat și client;
- experiența, reputația și abilitatea avocatului;
- justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză;
- suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză;
- alți factori, la discreția instanței.

Se recomandă ca avocații să-și încurajeze clienții să atace cu apel sau recurs (după caz), hotărârile judecătorești, atunci când nu sunt de acord cu mărimea compensației, în partea respectivă, chiar și atunci când clientul este satisfăcut de decizia luată în fond în cauza respectivă.

18. Cheltuielile care vor fi suportate de client după emiterea hotărârii instanței sau care au fost determinate de succesul obținut, de regulă, nu sunt adjudecate de instanțe.
19. Se recomandă avocaților să explice clienților modalitatea de compensare de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică și să asigure clienții cu apărare adecvată și bază probatorie suficientă pentru a convinge instanțele de judecată să acorde compensarea maximă a cheltuielilor suportate.
20. Recomandarea Baroului Avocaților din Republica Moldova din 29.12.2005 privind cuantumul onorariilor percepute în diverse categorii de cauze își pierde valabilitatea după aprobarea prezentei Recomandări.
21. Consiliul Uniunii Avocaților poate revizui prezenta Recomandare privind diapazonul rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților din Republica Moldova, ținând cont de rata inflației, de creșterea coșului minim de consum, de alte circumstanțe economice și în baza altor criterii obiective.

Anexa 1

**MODEL DE RAPORT
PRIVIND ACTIVITATEA AVOCATULUI ÎN CAUZA _____
Anexa la Factura nr. _____ din xx.xx.2011**

Onorarii de avocat				
Data	Descrierea activităților	Ore	Rata (MDL)	SUMA
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
00.00.2011				
Total				

Exemplu:

Onorarii de avocat				
Data	Descrierea activităților	Ore	Rata (MDL)	SUMA
01.07.2011	Studierea materialelor prezentate de client; discutarea cu [denumirea organului de stat] privind situația clientului	Se indică numărul de ore complete (e.g. 2.0) sau fracționate (e.g. 0.75, 1.25)	Se indică suma tarifului orar în lei sau în altă valută	Se indică produsul înmulțirii dintre numărul de ore și rata orară
03.07.2011	Pregătirea proiectului cererii de chemare în judecată			
05.07.2011	Coordonarea textului cererii de chemare în judecată cu clientul; modificarea textului cererii			
06.07.2011	Depunerea cererii de chemare în judecată			
27.07.2011	Pregătirea pentru prima ședință în cauză; pregătirea unui demers privind solicitarea unor materiale de la [organul de stat]			
28.07.2011	Participarea la prima ședință în cauză			
Total				

Anexa 2
EXEMPLU DE APLICARE DE TARIFE FIXE

Un exemplu de abordare a opțiunii tarifelor fixe:

1. 1000 lei – tarif fix pentru participare în fiecare ședință de judecată în instanțele de orice nivel sau la desfășurarea fiecărei acțiuni procesuale;
2. 750 lei – tarif fix pentru realizarea fiecăreia dintre acțiunile următoare:
 - prima întâlnire cu beneficiarul asistenței juridice calificate sau rudele acestuia;
 - întrevvedere cu beneficiarul asistenței juridice calificate care se află în detenție, dar nu mai mult de cinci întrevederi în cauză;
 - studierea materialelor cauzei în faza pregătirilor pentru desfășurarea acțiunii procesuale sau a ședinței de judecată;
 - studierea procesului-verbal al ședinței de judecată după terminarea acesteia;
 - formularea obiecțiilor asupra proceselor-verbale ale ședințelor de judecată;
 - studierea sentinței redactate și explicarea conținutului sentinței beneficiarului de asistență juridică calificată;
3. 1500 lei – tarif fix pentru întocmirea, după caz, a acțiunii sau referinței la acțiune, întocmirea și depunerea cererilor legate de desfășurarea acțiunilor procesuale, pentru întocmirea și depunerea cererii de apel sau recurs;
4. 1750 lei – tarif fix pentru admiterea integrală sau parțială a cererii de apel sau recurs, depuse de avocat;
5. 250 lei – tarif fix pentru fiecare oră suplimentară de așteptare după primele 30 de minute scurse de la ora stabilită pentru ședința de judecată sau acțiunea procesuală;
6. Avocatul se remunerează cu 350 lei în cazul în care are loc amânarea ședinței de judecată din motive care nu depind de voința avocatului. Această prevedere nu se aplică, dacă amânarea ședinței de judecată intervine din cauza avocatului.
7. La acordarea asistenței juridice în cazul unor infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, avocatul se remunerează suplimentar cu 250 lei pentru fiecare dintre acțiunile menționate.
8. Remunerarea avocatului care acordă asistență juridică de urgență se majorează cu 25%, dacă asistența juridică este acordată în zilele de odihnă sau în alte zile desemnate echivalente acestora, sau în zilele de sărbători oficiale.
9. Remunerarea avocatului care acordă asistență juridică cu utilizarea unei limbi străine (alta decât limbile menționate expres în Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești) se majorează cu 25%, dacă limba străină respectivă este necesară și efectiv utilizată de avocat, pentru a comunica cu persoane și a examina și/sau întocmi documente în legătură cu acordarea asistenței juridice în cauza concretă.
10. Dacă cauza încetează drept rezultat al împăcării părților, inclusiv prin mediere sau altă modalitate alternativă de soluționare a litigiilor, remunerarea totală a muncii avocatului se majorează cu 5000 lei.
11. Pot fi prevăzute tarife fixe și pentru alte situații convenite între avocat și client.

APROBATConsiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012**STATUTUL**
ASOCIAȚIEI TINERILOR AVOCAȚI**PREAMBUL**

Constituită ca asociație profesională, apolitică, nonprofit, prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, în vederea promovării și protejării intereselor comune ale profesiei de avocat.

Conducându-se de prevederile Constituției Republicii Moldova, Legea Republicii Moldova 1260-XV cu privire la avocatură din 19.07.2002, Statutul Profesiei de Avocat nr.302 din 08.04.2011, prezentul Statut a fost aprobat prin decizia Consiliului Uniunii Avocaților din Moldova din 30 martie 2012.

1. DISPOZIȚII GENERALE

1. **Asociația Tinerilor Avocaților** (în continuare – „ATA”) este o asociație profesională, apolitică, nonprofit, constituită prin libera manifestare a voinței persoanelor asociate, în vederea realizării în comun a scopurilor determinate de prezentul Statut.
2. Durata de activitate a ATA este nelimitată.
3. ATA nu va susține vreun partid politic, bloc electoral sau candidați la vreo funcție în cadrul autorităților publice.
4. Sediul ATA se află pe adresa sediului Uniunii Avocaților din Republica Moldova. ATA are sub-cont bancar și ștampilă proprie.

2. PRINCIPIILE DE ACTIVITATE ALE ATA

2.1 ATA se constituie și își desfășoară activitatea în baza următoarelor principii:

- a) libertatea de asociere;
- b) legalitatea;
- c) publicitatea și transparența;
- d) egalitatea în drepturi a tuturor membrilor;
- e) libera exprimare a opiniei de către toți membrii și acces la orice informație ce ține de activitatea ATA;
- f) independența, autoadministrarea și autogestiunea;
- g) umanismul;
- h) confidențialitatea;
- i) democratismul și colegialitatea în raporturile dintre avocați și avocații stagiați;

Se interzice imixiunea autorităților publice în activitatea ATA, precum și imixiunea ATA în activitatea autorităților publice.

2.2 ATA promovează în activitatea sa valorile și interesele naționale, civice, ale democrației și statului de drept, parteneriatul, competiția deschisă și respectă normele deontologice ale profesiei de avocat.

2.3 Activitatea ATA are caracter transparent, informația cu privire la actele de constituire și cele programatice este accesibilă tuturor. Tuturor persoanelor fizice și juridice li se garantează accesul liber la raportul de activitate al ATA.

3. SCOPURILE ȘI METODELE DE REALIZARE

3.1. Scopurile ATA constau în contribuirea la:

- a) Promovarea și apărarea intereselor tinerilor avocați, avocaților stagiați și ale profesiei de avocat;
- b) Dezvoltarea relațiilor dintre avocați, avocații stagiați, precum și contribuirea la dezvoltarea relațiilor internaționale cu instituțiile avocaturii din alte state;
- c) Elaborarea mecanismelor și implementarea activităților de dezvoltare ale instituției avocaturii în Republica Moldova;
- d) Formarea inițială și ridicarea nivelului de pregătire profesională a avocaților și a avocaților stagiați;
- e) Perfecționarea cadrului legislativ din Republica Moldova;
- f) Apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

3.2. Pentru a-și realiza scopurile, ATA va desfășura următoarele activități:

- a) Elaborarea de strategii, metode, concepte, idei în ceea ce privește cunoașterea și studierea fenomenului promovării și protejării intereselor și drepturilor avocaților;
- b) Organizarea și participarea la seminare, conferințe, întruniri, lecții de pregătire profesională etc., în vederea realizării scopurilor propuse cu atragerea specialiștilor calificați în domeniile prioritare de activitate ale ATA;
- c) Analiza problemelor de ordin juridic, economic și social cu care se confruntă societatea Republicii Moldova, care au impact nemijlocit asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- d) Editarea și multiplicarea publicațiilor științifico-practice;
- e) Acordarea, în conformitate cu cerințele legislației, a asistenței consultative, analiză, evaluare, monitorizare în toate sectoarele și sferile social-juridice;
- f) Elaborarea, implementarea, evaluarea și monitorizarea diferitelor proiecte la nivel local și național în scopul dezvoltării potențialului social-economic și uman al Republicii Moldova și în scopul atingerii obiectivelor ATA.

3.3. Pentru realizarea scopurilor propuse ATA are dreptul:

- a) să reprezinte interesele membrilor săi în fața Uniunii Avocaților din Moldova, a autorităților publice și a altor organizații;
- b) să asigure protecția drepturilor și intereselor membrilor săi;
- c) să desfășoare activitate editorială;
- d) să difuzeze liber informația despre propria activitate;
- e) să obțină de la autoritățile publice informația necesară pentru desfășurarea activității sale;
- f) să încheie acte juridice necesare pentru realizarea scopurilor sale de activitate;
- g) să participe la concursuri naționale și internaționale în vederea obținerii de comenzi sociale și dotații din partea statului, precum și în vederea obținerii de granturi și burse de la alte țări, de la fundații naționale, străine și internaționale;
- h) să încheie cu persoanele fizice și juridice acorduri bilaterale și multilaterale de colaborare, în vederea realizării scopurilor și sarcinilor propuse;
- i) să se bucure de alte drepturi acordate de legislația în vigoare.

4. ORGANELE DE CONDUCERE ȘI DE CONTROL

4.1. În structura organizatorică a ATA intră următoarele organe:

- a) Adunarea Generală;
- b) Consiliul de Administrare;
- c) Președintele;
- d) Secretarul General al Asociației;
- e) Subdiviziunea avocaților stagiați.

4.2. Adunarea Generală a membrilor este organul suprem al Asociației, care se întrunește ordinar și extraordinar.

4.3. Adunarea Generală are următoarele atribuții principale:

- a) determină direcțiile principale de activitate ale ATA;
- b) alege și revocă membrii Consiliului de Administrare și Președintele;
- c) aprobă dările de seamă ale Consiliului de Administrare;
- d) hotărăște orice alte probleme ce țin de activitatea ATA.

4.4. Ședințele ordinare ale Adunării Generale se convoacă atunci când o cer interesele ATA, dar nu mai rar de o dată în an. Convocarea Adunării Generale se face de către Consiliul de Administrare, care va înștiința toți membrii ATA cu cel puțin 15 zile înainte de data desfășurării Adunării Generale. Anunțul privind convocarea ședinței trebuie să conțină proiectul ordinii de zi, locul, data și ora ședinței. Despre convocarea organului suprem se va comunica fiecărui membru în parte, prin publicația periodică determinată de către Consiliul de Administrare sau prin publicarea pe pagina oficială a ATA sau a Uniunii Avocaților.

4.5. Convocarea Adunării Generale extraordinare se face de către Consiliul de Administrare din inițiativă proprie, la cererea Președintelui ori la cererea a cel puțin o treime din numărul total al membrilor Asociației.

4.6. Adunarea Generală extraordinară se convoacă în termen de cel mult două luni de la data prezentării deciziei cu privire la convocarea ședinței extraordinare adoptată de către subiecții nominalizați în punctul 4.4. din prezentul Statut. În cazul în care Consiliul de Administrare refuză sau târâgănează intenționat convocarea ședinței extraordinare a Adunării Generale, subiecții imputerniciți sunt în drept să convoace ședința extraordinară fără acordul Consiliului de Administrare în modul stabilit pentru acesta.

4.7. Adunarea Generală este deliberativă în cazul când sunt prezenți 50% plus unu din numărul total al membrilor. Fiecare membru deține un singur vot. Deciziile se adoptă prin votul majorității simple a celor prezenți.

- 4.8. Dacă Adunarea Generală nu este considerată deliberativă, în termen de o lună organul abilitat convoacă repetat ședința Adunării Generale cu aceeași ordine de zi. Ședința convocată repetat va fi deliberativă cu participarea celor prezenți.
- 4.9. Lucrările Adunării Generale sunt conduse de către Președintele ATA.
- 4.10. Desfășurarea Adunării Generale se consemnează într-un proces-verbal semnat de Secretarul general și contrasemnat de Președinte.
- 4.11. Procesul-verbal va conține următoarele informații:
- modul în care a fost convocat și caracterul ordinar sau extraordinar al Adunării Generale;
 - anul, luna, ziua, ora și locul unde se desfășoară Adunarea Generală;
 - numărul membrilor prezenți la Adunarea Generală;
 - ordinea de zi votată de Adunarea Generală;
 - luările de cuvânt;
 - hotărârile, rezoluțiile și moțiunile adoptate;
 - orice alte activități desfășurate de Adunarea Generală.
- 2.12. Toate hotărârile, deciziile și rezoluțiile Adunării Generale se adoptă prin vot deschis.
- 2.13. Adunarea Generală alege o comisie de numărare a voturilor din membrii care nu candidează la una din funcțiile organelor de conducere, compusă din minimum 3 membri.
- 2.14. Hotărârile adoptate de Adunarea Generală sunt definitive și obligatorii pentru toate structurile ATA și pentru toți membrii.
- 2.15. Hotărârile Adunării Generale se publică după caz în mijloacele de presă, pagina oficială de internet a ATA și/sau a Uniunii Avocaților. Modalitatea de publicare se decide de Adunarea Generală sau, în lipsa unei astfel de decizii, de către Consiliul de Administrare la ședința imediat următoare după desfășurarea Adunării Generale.
- 2.16. Consiliul de Administrare este organul permanent de conducere al ATA, care este constituit din 7 persoane, alese de către Adunarea Generală din rândul membrilor ATA. În componența Consiliului de Administrare trebuie să fie aleși cel puțin 2 avocați-stagiar. Consiliul de Administrare se subordonează Adunării Generale și are următoarea competență:
- elaborează strategia dezvoltării și trasează direcțiile principale ale activității ATA, prezentându-le pentru aprobare Adunării Generale;
 - asigură îndeplinirea deciziilor Adunării Generale și prezintă rapoarte Adunării Generale privind activitatea ATA;
 - stabilește condițiile și procedura de primire a noilor membri în ATA, precum și cele de excludere din rândurile ei;
 - aprobă simbolică și formularele ATA;
 - stabilește modul în care pot fi folosite și repartizate donațiile colectate;
 - asigură respectarea de către membrii ATA a normelor deontologice ale profesiei de avocat;
 - decide asupra tuturor chestiunilor care nu constituie competență exclusivă a altor organe ale ATA.
- 2.17. Consiliul de Administrare este ales de către Adunarea Generală pe un termen de 2 ani. Ședințele Consiliului de Administrare se convoacă la necesitate, dar nu mai rar de o dată în trimestru și sunt deliberative, dacă sunt prezenți 2/3 din numărul membrilor. Deciziile se adoptă cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor aleși ai Consiliului. La cererea unui membru al Consiliului de Administrare, Președintele Consiliului este obligat să convoace, în termen de 10 zile, ședința extraordinară a acestuia. În cazul în care Președintele refuză sau târăgănează intenționat convocarea ședinței extraordinare a Consiliului de Administrare, membrul Consiliului care a solicitat convocarea ședinței extraordinare este în drept să convoace ședința extraordinară fără acordul Președintelui.
- 2.18. Calitatea de membru al Consiliului de Administrare încetează în următoarele condiții:
- în caz de deces;
 - în caz de demisie cu respectarea termenului stabilit de persoana care demisionează, dar care nu va putea fi mai scurt de o lună de la avizarea în scris a Președintelui;
 - în caz de excludere prin decizia Adunării Generale.
- 2.19. În cazul situațiilor prevăzute la punctul 4.18, locul din Consiliul de Administrare rămâne vacant urmând, ca în termenul cel mai scurt posibil, să fie desemnat un alt membru.
- 2.20. Președintele Asociației este concomitent și Președintele Consiliului de Administrare, ales de Adunarea Generală pe un termen de 2 ani, gestionează nemijlocit Asociația în perioada dintre ședințele Consiliului de Administrare și are următoarea competență:
- convoacă și prezidează ședințele Consiliului de Administrare;
 - adoaptă decizii în orice problemă ce ține de activitatea ATA și care nu este de competența exclusivă a altor organe;
 - reprezintă ATA în relațiile cu Uniunea Avocaților, autoritățile publice și alte persoane fizice și juridice;
 - organizează și dirijează activitatea curentă a ATA, asigură îndeplinirea deciziilor adoptate de către Consiliul de Administrare și Adunarea Generală;
 - vine cu propuneri privind modul de organizare a activității ATA și decide asupra formelor și metodelor de lucru.
- 2.21. Consiliul de Administrare sau Președintele pot constitui, în caz de necesitate, grupuri de experți pentru a studia anumite probleme importante legate de activitatea ATA, pentru discutarea anumitor programe guvernamentale în domeniul de activitate al ATA, pentru atenționarea opiniei publice asupra unor probleme majore ale societății.
- 2.22. Activitatea organizatorico-administrativă a Asociației este asigurată de către Secretarul general.
- 2.23. Secretarul general este ales, pe un termen de 2 ani, din rândurile membrilor Consiliului de Administrare de către membrii acestuia cu votul majorității membrilor aleși.
- 2.24. Calitatea de Secretar general încetează în următoarele condiții:
- în caz de deces;
 - în caz de demisie cu respectarea termenului stabilit de persoana care demisionează, dar care nu va putea fi mai scurt de o lună de la avizarea în scris a Consiliului de Administrare;
 - în caz de revocare de către Consiliul de Administrare.
- 2.25. În cazul situațiilor prevăzute de pct.4.24 interimatul funcției de Secretar general este asigurat de către un alt membru al Consiliului de Administrare ales în condițiile prevăzute de pct.4.23.
- 2.26. Secretarul general are următoarele atribuții:
- asigură lucrările de secretariat ale activității ATA;
 - participă, cu drept de vot, la sesiunile Adunării Generale și la ședințele Consiliului de Administrare;
 - elaborează proiectul agendei și pregătește materialele de lucru ale Adunării Generale și ale Consiliului de Administrare;
 - organizează ținerea evidenței tuturor documentelor ATA;
 - asistă Președintele în exercitarea atribuțiilor sale;
 - înregistrează cererile și demersurile prezentate ATA;
 - întocmește procesele-verbale ale Adunărilor Generale și ale ședințelor Consiliului de Administrare;

- h) duce corespondența cu autoritățile publice, cu alte organizații și instituții;
- i) îndeplinește alte atribuții la indicația Adunării Generale, Consiliului de Administrare sau a Președintelui.
- 2.27. În cadrul ATA ca o formă de organizare a avocaților stagiați se constituie Subdiviziunea avocaților stagiați.
- 2.28. Subdiviziunea avocaților stagiați este compusă din toți membrii ATA care au calitatea de avocat stagiar sau care au trecut stagiul profesional, dar încă nu au susținut examenul de calificare în profesia de avocat.
- 2.29. În cadrul Subdiviziunii se formează următoarele organe:
- Adunarea generală;
 - Consiliul Subdiviziunii;
 - Președintele Subdiviziunii;
 - Secretarul Subdiviziunii.
- 2.30. Adunarea generală, Consiliul Subdiviziunii, Președintele Subdiviziunii și Secretarul Subdiviziunii se organizează și își desfășoară activitatea în baza regulilor stabilite pentru organele corespunzătoare ale ATA dacă din prezentul Statut nu reiese altfel.
- 2.31. Deciziile Adunării generale ale Subdiviziunii se adoptă cu votul majorității celor prezenți.
- 2.32. Consiliul Subdiviziunii este format din 5 membri, aleși de către Adunarea generală a Subdiviziunii.
- 2.33. Președintele Subdiviziunii este ales, din rândul membrilor Consiliului Subdiviziunii, de către Consiliul Subdiviziunii cu votul majorității membrilor acestuia.
- 2.34. Secretarul Subdiviziunii este ales de către Consiliul Subdiviziunii prin votul majorității membrilor.
- 2.35. În activitatea sa Subdiviziunea avocaților stagiați, prin intermediul organelor sale, are dreptul să desfășoare următoarele activități:
- să sesizeze Uniunea Avocaților cu scrisori, avize, propuneri, recomandări cu privire la diverse domenii ale profesiei de avocat;
 - să stabilească relații de colaborare cu alte persoane fizice, persoane juridice sau autorități publice;
 - să adopte și să expună poziția sa oficială față de anumite probleme cu privire la exercitarea profesiei și probleme de drept;
 - să organizeze și să participe la diferite seminare, conferințe, mese rotunde, evenimente prin care să promoveze interesele și valorile profesionale;
 - să exercite alte drepturi neinterzise de lege sau prezentul Statut.

3. MEMBRII ATA. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE LOR

- 1.1. Membru al ATA poate fi orice persoană care îndeplinește una din următoarele condiții:
- este avocat în vârstă de până la 40 ani;
 - este avocat stagiar;
 - a finisat stagiul profesional, dar încă nu a obținut statutul de avocat.
- 1.2. Calitatea de membru al ATA se obține prin depunerea și înregistrarea cererii de aderare la Uniunea Avocaților. Calitatea de membru al ATA se menține pe perioada de exercitare a funcției în cadrul unui organ de conducere al acesteia.
- 1.3. ATA nu răspunde pentru obligațiile membrilor săi, iar membrii nu răspund pentru obligațiile ATA.

- 1.4. Excluderea membrilor ATA poate avea loc în baza deciziei Consiliului de Administrare adoptată cu votul a 2/3 din numărul membrilor Consiliului de Administrare. Excluderea din rândurile ATA este discutată la ședința Consiliului de Administrare, în prezența obligatorie a candidatului respectiv sau în absența acestuia, dar cu condiția informării cu privire la desfășurarea ședinței. Decizia de acceptare sau de excludere a membrului va fi adusă ulterior la cunoștința Adunării Generale.
- 1.5. Membrii ATA au următoarele drepturi și obligații:
- dreptul de a participa la activitatea ATA, de a alege și a fi ales în orice funcție eligibilă a ATA, de a participa la toate proiectele ATA, de publicare a lucrărilor și a altor materiale în organul de presă al ATA, de a se retrage din organizație, prezentând sau nu motivele respective;
 - membrii ATA sunt obligați să respecte prevederile prezentului Statut, legislația cu privire la avocatură, normele deontologice ale profesiei de avocat, hotărârile Adunării Generale, ale Consiliului de Administrare, deciziile Președintelui, să participe activ la realizarea scopurilor propuse.
- 1.6. Membrul care nu participă la activitatea ATA, rupând din proprie inițiativă legătura cu ATA, precum și acei membri care încalcă prevederile prezentului Statut, normele deontologice ale profesiei de avocat pot fi excluși din rândul membrilor ATA prin decizia Consiliului de Administrare, care va fi ulterior adusă la cunoștința Adunării Generale și a membrului exclus.
- 1.7. Calitatea de membru al ATA încetează de drept din momentul încetării corespunderii condițiilor de membru prevăzute de prezentul Statut.

2. TRANSPARENȚA ACTIVITĂȚII ȘI DAREA DE SEAMĂ FINANCIARĂ

- 2.1. Darea de seamă a ATA se întocmește conform rezultatelor anului și conține expunerea rezultatelor activității ATA în perioada de referință a dării de seamă. Darea de seamă se aduce la cunoștința tuturor membrilor ATA la ședința Adunării Generale.
- 2.2. Darea de seamă și orice informație cu privire la activitatea ATA se păstrează în ATA, este accesibilă tuturor și, după posibilități, se publică în presă.

3. ADOPTAREA, COMPLETAREA ȘI MODIFICAREA STATUTULUI

- 3.1. Prezentul Statut a fost aprobat de către Consiliul Uniunii Avocaților.
- 3.2. Propunerile membrilor ATA vizând modificările și completările prezentului Statut se depun la sediul Uniunii Avocaților care urmează a fi examinate de Consiliul Uniunii la ședința imediat următoare.
- 3.3. Modificările și completările Statutului intră în vigoare pentru terți din momentul publicării acestora pe pagina web oficială a Uniunii Avocaților.

APROBAT

Consiliul Uniunii Avocaților
din Republica Moldova
Decizia nr. 2 din 30.03.2012

GHIDUL AVOCATULUI ÎN APĂRARE

Proiectul ghidului a fost elaborat în baza Cartei Principiilor Fundamentale ale Avocatului European și a Standardelor de activitate profesională ale Avocaților Publici (Biroul Asociat de Avocați „Avocații Publici”), în cadrul proiectului Fundației Soros – Moldova „Promovarea unui sistem durabil de asistență juridică garantată de stat în Republica Moldova, Componenta: Dezvoltarea metodei de evaluare colegială a serviciilor acordate de avocați prin evaluarea dosarelor (peer review) în Republica Moldova”, implementat în anul 2011.

În cadrul proiectului respectiv au fost implicați următorii avocați: Igor Ciobanu, Mariana Criclivaia, Daniela Cojocar, Alexei Croitor, Violeta Gașitoi, Veronica Mihailov, Natalia Moloșag, Mihai Lupu, Roman Zadoinov, Valeriu Pleșca, Ludmila Spînu, Tatiana Danilescu, Victor Munteanu și Nadejda Hriptievski (coordonator).

Proiectul a fost aprobat de Consiliul Uniunii Avocaților, după o revizuire a acestuia, inclusiv îmbunătățirea și completarea cu prevederi adiționale (spre exemplu, ghidul ar putea fi completat cu prevederi referitoare la reprezentarea victimei și/sau martorului în procesul penal, recomandări ce țin de acțiunea civilă în procesul penal, asistența în materie penală internațională, care nu au fost incluse în proiect).

1. PREVEDERI GENERALE:

- 1.1. Ghidul avocatului în apărare (în continuare Ghidul) conține un set de recomandări pentru acordarea asistenței juridice de către avocat în procesul penal. Asistența juridică trebuie să fie reală și efectivă. Ghidul își propune o abordare practică, în vederea îndrumării avocatului pe parcursul cauzei cu privire la momentele-cheie ce urmează a fi respectate pentru a asigura calitatea asistenței juridice acordate. Ghidul conține, de asemenea, recomandări cu privire la ținerea unui dosar în apărare, care este esențial pentru o asistență calitativă și este una dintre dovezile principale cu privire la munca avocatului pe cauza respectivă;
- 1.2. Ghidul predetermină cerințele minime de apărare calitativă. Avocatul poate utiliza orice alte mijloace legale adiționale de apărare în vederea asigurării drepturilor clientului său;
- 1.3. Ghidul este elaborat în temeiul reglementărilor și practicilor internaționale cu privire la apărarea efectivă, reglementărilor naționale cu privire la procedura penală și activitatea avocaților;
- 1.4. Prevederile prezentului ghid se aplică tuturor avocaților care apără clienții în procesul penal, indiferent dacă este client care achită personal serviciile juridice ale avocatului sau este beneficiar al asistenței juridice garantate de stat;
- 1.5. Prevederile ghidului se aplică, în măsura în care sunt relevante, oricărui altor angajați sau colaboratori ai cabinetului avocatului sau biroului asociat de avocați;

1.6. Avocatul își organizează activitatea în cadrul cabinetului avocatului sau biroului asociat de avocați conform normelor interne ale acestora;

1.7. Toate actele / documentele întocmite de avocat corespund următoarelor criterii care asigură calitatea și oportunitatea acestora: sunt întocmite corect, adică potrivit prevederilor normative în vigoare și regulilor gramaticale, sunt redactate logic, bine structurate, corecte din punct de vedere juridic și sunt oportune în circumstanțele cauzei.

2. PRINCIPIILE DE ACTIVITATE ALE AVOCATULUI ÎN APĂRARE

2.1. **Demnitatea și onoarea** – avocatul este dator să se abțină de la conduita dezonorantă și manierele care ar putea dezonoara profesia de avocat în activitatea sa juridică, în alte activități profesionale sau chiar în viața privată. Conduita dezonorantă poate conduce la anumite sancțiuni, inclusiv în cazurile cele mai grave, excluderea din profesie.

2.2. **Corectitudinea și încrederea în relația avocat-client** – relațiile dintre avocat și client sunt bazate pe onestitate, probitate, echitate, corectitudine, sinceritate și confidențialitate. Stabilirea unei relații de încredere între avocat și client constituie un element important al reprezentării calitative a clientului. Încrederea poate fi stabilită doar dacă integritatea, competența și profesionalismul avocatului nu sunt compromise. Toată informația parvenită de la client sau din alte surse poate fi folosită doar în interesul clientului.

2.3. **Calitatea apărării** – avocatul trebuie să asigure o apărare consecutivă, reală și efectivă a clientului la toate etapele procesului pentru care și-a asumat angajamentul;

2.3.1. Apărarea trebuie să fie practică și efectivă și nu una iluzorie. Scopul principal al activității avocatului este reprezentarea calitativă a clientului și asigurarea celui mai bun posibil rezultat pentru client, în contextul cauzei respective, prin metode legale de apărare. În acest scop, avocatul va utiliza toate posibilitățile legale și adecvate pentru promovarea în cel mai bun mod a intereselor clientului său și va lua toate măsurile pentru a se asigura că ultimul beneficiază de un proces echitabil;

2.3.2. Avocatul nu poate participa în proces fără a lua cunoștință, în prealabil, de materialele dosarului. Avocatul trebuie să studieze temeinic toate materialele cauzelor pe care le-a preluat spre reprezentare.

2.4. **Loialitatea față de client și reprezentarea axată pe client** – obligația primară a avocatului este reprezentarea intereselor clientului său. Astfel, avocatul ia toate măsurile legale pentru a asigura un proces echitabil clientului său. Avocatul

construiește strategia de apărare pornind dela interesele clientului și doar în consultare cu acesta;

- 2.4.1. Avocatul trebuie să informeze clientul în legătura cu situația curentă a asistenței și reprezentării și să răspundă cu promptitudine oricăror solicitări de informare din partea clientului. Avocatul va explica clientului împrejurările cauzei, situația curentă, posibilele evoluții viitoare și eventualele rezultate, în mod rezonabil, corespunzător cu împrejurările concrete ale cazului. În același mod avocatul va informa și clientul aflat în detenție, inclusiv prin vizitarea acestuia la locul de detenție;
- 2.4.2. Avocatul reprezintă apărarea într-un proces penal, fiind parte a procesului egală în drepturi cu acuzarea de stat. Avocatul apără activ clientul său, colectând probe noi, și nu se limitează doar la reacționarea la acuzațiile aduse. Avocatul nu sfătuiește clientul să-și recunoască vina decât dacă este absolut convins că acuzarea de stat are suficiente probe pentru a dovedi vinovăția clientului său. Avocatul nu poate acționa contrar intereselor legitime ale clientului, să adopte o strategie de apărare fără a o coordona cu clientul, cu excepția cazurilor în care clientul își recunoaște vinovăția. Astfel, avocatul poate pleda pentru nevinovăția clientului și în situația în care clientul își recunoaște vinovăția;
- 2.4.3. Avocatul care a ales strategia de apărare nu poate cere clientului său să urmeze aceeași strategie și / sau să se renunțe la propria strategie. În situația în care clientul se va abate de la poziția de apărare coordonată cu avocatul, ultimul îl va corecta, dar va evita să-l dezaprobe în public pe client;
- 2.4.4. Avocatul se va strădui să determine cauza comportamentului infracțional al clientului și va întreprinde acțiuni rezonabile pentru a consilia clientul să se adreseze serviciilor sociale, de sănătate și de alt gen, care ar putea ajuta, eventual, clientul să-și soluționeze problemele, care l-au determinat să comită infracțiunea, cu scopul de a preveni întoarcerea acestuia în mediul penal. Această recomandare se referă, în special, la cauzele ce țin de comiterea infracțiunii din cauze social-economice, familiale sau de sănătate.

2.5. Independența și integritatea - avocatul își exercită activitatea cu onestitate, integritate și independență.

- 2.5.1. Respectul față de supremația legii și administrarea echitabilă a justiției - acționând în numele și în interesele clientului, avocatul trebuie să acționeze cu onestitate și integritate și să nu ducă cu rea-credință organul de urmărire penală sau instanța de judecată în eroare;
- 2.5.2. Avocatul este independent de orice influență sau presiune externă în procesul de apărare a clientului și se conformează doar prevederilor legale, normelor deontologice ale profesiei de avocat și recomandărilor din ghidul avocatului în apărare. Avocatul are datoria de a menține independența sa profesională și nu a permite ca aceasta să fie compromisă de către organul de urmărire penală /acuzare, instanța de judecată, orice autoritate publică, precum și orice altă persoană fizică sau juridică. În cazul în care avocatul preia spre reprezentare beneficiari ai asistenței juridice garantate de stat, remunerarea avocatului din partea statului nu constituie o interferență în independența avocatului;
- 2.5.3. Avocatul trebuie să rămână, de asemenea, independent față de clientul său dacă avocatul dorește să se bucure de încrederea terților și a instanței de judecată.

Un avocat nu poate asigura o calitate înaltă a serviciilor sale fără a rămâne total independent față de clientul său. Apartenența avocatului la o profesie liberă și autoritatea care derivă din apartenența respectivă îl va ajuta să-și mențină independența. Unele dintre cele mai delicate probleme legate de conduita profesională apar din interacțiunea dintre principiul loialității față de client și principiile care stabilesc datoriiile mai largi ale avocatului, cum sunt demnitatea și onoarea, respectul față de colegi și, în special principiul respectului față de supremația legii și administrarea echitabilă a justiției. În cazul apariției problemelor de acest gen, avocatul trebuie să-i explice clientului că nu-și încalcă principiile și nu-și compromite atribuțiile de apărător, înaintând un caz neonest, în numele clientului, în instanța de judecată, în alte organe de drept sau alte autorități publice.

2.6. Reacționarea efectivă și promptă la toate încălcările

- avocatul urmărește ca drepturile clientului să fie respectate și reacționează la toate încălcările comise de organele de urmărire penală și/sau instanța de judecată, prin care se prejudiciază drepturile clientului său. Avocatul reacționează prin intervenții verbale în timpul tuturor acțiunilor procesuale penale și al ședințelor de judecată, urmărind consemnarea acestora în procesele-verbale, sau prin depunerea cererilor, plângerilor, obiecțiilor, pornind de la specificul celor contestate.

2.7. Confidențialitatea - informația obținută de la client în procesul de acordare a asistenței juridice este confidențială și constituie secret profesional;

- 2.7.1. Obligația de a păstra secretul profesional este absolută și nelimitată în timp;
- 2.7.2. Obiectul secretului profesional îl constituie chestiunile cu care o persoană s-a adresat pentru asistență juridică avocatului, esența consultațiilor oferite de avocat, procedeele de strategie și tactică ale apărării sau reprezentării, datele privind persoana care a solicitat asistență juridică și alte împrejurări care rezultă din activitatea profesională a avocatului într-o cauză anumită. Tot ceea ce dezvăluie clientul avocatului, împreună cu toate circumstanțele, și tot ceea ce este dezvăluit în mod confidențial de către alt avocat va rămâne informație confidențială;
- 2.7.3. Obligația de păstrare a confidențialității informației obținute de la client se extinde asupra tuturor activităților avocatului și asociațiilor biroului, precum și oricărui alt angajat sau colaborator al cabinetului sau biroului asociat de avocați în cadrul căruia activează avocatul. La asocierea în cadrul biroului asociat de avocați și la angajarea în cadrul cabinetului sau biroului asociat se recomandă încheierea unui acord de confidențialitate între toți membrii / colaboratorii / angajații cabinetului sau biroului asociat;
- 2.7.4. Nici o presiune a unei autorități publice sau de altă natură nu-l poate obliga pe avocat să divulge secretul profesional, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege sau pentru a intenta o acțiune ori pentru a asigura apărarea în cadrul unui litigiu între avocat și client;
- 2.7.5. Avocatul va informa clientul său despre principiul confidențialității și se va convinge că ultimul l-a înțeles. Înainte de a utiliza orice informație primită în rezultatul exercitării apărării clientului, avocatul va primi consimțământul acestuia.

- 2.8. Evitarea conflictelor de interes** - avocatul respectă prevederile legislației în vigoare cu privire la evitarea conflictelor de interes. Astfel, un avocat nu consultă sau apără mai mult de un client în aceeași cauză atunci când interesele acestora sunt conflictuale sau când există realmente riscul de a apărea un astfel de conflict. De asemenea avocatul se va abține să participe în calitate de apărător atunci când conflictul de interes se referă la persoana sa, când secretul profesional riscă să fie violat sau când independența sa riscă să fie pusă la îndoială;
- 2.8.1. Avocatul nu trebuie să accepte o cauză a unui nou client, dacă secretul informațiilor încredințate de un vechi client riscă să fie violat sau atunci când cunoașterea de către avocat a cauzelor vechiului său client îl favorizează pe noul client în mod nejustificat;
- 2.8.2. Avocații din același birou nu reprezintă interesele a doi sau mai mulți clienți în aceeași cauză, dacă există un conflict de interes sau un risc evident a unui potențial conflict de interes. În cazul apariției conflictului de interes sau a potențialului risc, avocatul anunță clientul și Oficiul Teritorial, în cazul acordării asistenței juridice garantate de stat, pentru a numi un avocat din alt birou;
- 2.8.3. În general, conflictul de interes în apărare depinde de tipul procesului, de bănuială, învinuirea înaintată fiecăruia dintre clienți, de asemenea de poziția clienților față de bănuiala/învinuirea înaintată. Interdicția de a apăra mai multe persoane în proces se aplică dacă există divergențe între pozițiile clienților vis-a-vis de bănuiala/învinuirea înaintată. Aceste divergențe însă pot să nu fie evidente la început, atunci când avocatul preia cauza penală și pot să apară pe parcursul urmăririi penale sau judecării cauzei. Pentru a se asigura, în situația în care apără mai mulți clienți pe aceeași cauză, avocatul trebuie să aibă acordul fiecăruia din ei referitor la apărarea celui alt (celorlalți) clienți. Anume avocatul care preia cauza în privința mai multor clienți va analiza, în baza probelor pe care le deține, dacă poziția și interesele unui client sunt contradictorii poziției și intereselor altui client. Aceasta o va face în urma discuției cu fiecare dintre clienți. Dacă contradicția va fi evidentă, avocatul va renunța să apere unul dintre clienți. În acest ultim caz avocatul va informa clientul asupra motivelor conflictului de interes și îi va explica că are dreptul să angajeze un alt avocat;
- 2.8.4. O deosebită atenție urmează a fi acordată cauzelor în care clienții apărați de același avocat au diferite calități, spre exemplu organizator, instigator, executor, complice sau atunci când unuia dintre clienți i se incriminează o infracțiune mai mult ori mai puțin gravă. În asemenea cazuri, dacă toți clienții au aceeași poziție vis-a-vis de învinuirea înaintată (recunosc ori nu), toți iau aceeași poziție (să dea ori să nu dea declarații), nu se învinuiesc reciproc și nu descriu circumstanțele cauzei în mod diferit, atunci nu există un conflict de interes între aceștia. Dar, în momentul în care s-a schimbat această poziție, avocatul urmează să renunțe să apere clienții între care există conflicte de interes și să accepte să apere pe cei între care nu există acest conflict;
- 2.8.5. În cazul în care avocatul trebuie să renunțe la apărarea unuia sau câțiva clienți pe aceeași cauză, între care există conflict de interes, avocatul renunță la clientul / clienții preluați ulterior. În cazul preluării simultane a clienților, avocatul decide la care client / clienți va renunța.
- 2.9. Reprezentarea fără discriminare a oricărui client** - avocatul tratează toți clienții corect și fără discriminare directă sau indirectă pe motiv de rasă, culoare, naționalitate sau cetățenie, origine etnică sau etnie, limbă, religie sau convingere religioasă, sex, vârstă, naștere, stare a sănătății, dizabilitate, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine socială, apartenență la o categorie de persoane defavorizate.
- 2.10. Renunțarea motivată la apărarea clientului și refuzul motivat de a prelua reprezentarea unui client** - avocatul nu este în drept să renunțe fără motive întemeiate la apărarea clientului său, decât în conformitate cu legislația în vigoare.
- 2.10.1. Astfel, avocatul nu este în drept să-și înceteze în mod arbitrar împuternicirile de apărător, să împiedice invitarea unui alt apărător sau participarea lui în această cauză. Avocatul nu este în drept să transmită altei persoane împuternicirile sale de a participa în cauza respectivă fără acordul clientului;
- 2.10.2. Avocatul poate renunța la apărarea clientului în cazul în care:
- 2.10.2.1. clientul insistă asupra unei strategii de apărare pe care avocatul o apreciază ca având potențiale consecințe legale negative. În acest caz avocatul va atenționa clientul cu privire la consecințele strategiei respective de apărare și, după caz, poate să rezilieze contractul de asistență juridică;
- 2.10.2.2. avocatul nu-și poate îndeplini obligațiile din cauza bolii, unei călătorii îndelungate, imposibilitatea de a comunica cu clientul în limba pe care ultimul o înțelege și alte motive similare;
- 2.10.2.3. clientul îi solicită să adopte un comportament ilegal, să încalce etica profesională ori comportamentul clientului vis-à-vis de avocat este ilegal, violent, amenințător or abuziv;
- 2.10.3. Avocatul poate refuza reprezentarea unui client în cazul existenței unui conflict de interes, volumului de lucru mare, incompetenței sau lipsei specializării în domeniul solicitat. Avocatul poate, în cazuri excepționale, refuza reprezentarea unui client, dacă din motive întemeiate reprezentarea respectivă ar fi contrară apărării intereselor clientului. De asemenea, avocatul poate refuza preluarea unui client dacă avocatul este specializat într-un alt domeniu al jurisprudenței decât cel al cauzei clientului. În acest caz avocatul explică clientului motivul nepreluării cauzei sale și poate recomanda alți avocați specializați în domeniul relevant.
- 2.11. Pregătirea profesională** – pregătirea profesională și dezvoltarea abilităților de analiză normativă și de aplicare corectă a legislației în practică sunt domenii de investire continuă a avocatului prin diverse modalități: documentarea cu jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, practica judiciară a instanțelor judecătorești naționale și legislația în vigoare; organizarea și participarea la întruniri, seminare, conferințe, mese rotunde și alte forme de instruire și schimb de experiență; analiza reglementărilor în materie, de lege lata și a literaturii de specialitate, precum și alte modalități utile.
- 2.12. Respectul față de colegi** - administrarea eficientă a justiției cere ca avocații să aibă un comportament respectuos unii față de alții, pentru ca litigiile să fie soluționate într-un mod civilizat. De asemenea, este în interesul comun al avocaților ca aceștia să acționeze cu bună-credință unii față de alții și

să nu înșele;

2.12.1. Respectul reciproc dintre colegii de breaslă facilitează administrarea eficientă a justiției, servește la soluționarea conflictelor pe cale amiabilă și este în interesul clienților;

2.12.2. Avocatul tinde să preia preponderent cauze de la etapa inițială a acestora. În unele cazuri, cum ar fi renunțarea apărătorului la apărare sau schimbarea apărătorului din alte motive, avocatul poate prelua cauza la o etapă avansată. În asemenea cazuri, avocatul preia cauza doar dacă este sigur că avocatul precedent nu va mai interveni în prezenta cauză. Certitudine acestui fapt constituie cererea clientului privind schimbarea apărătorului. În cazul acordării asistenței juridice garantate de stat este necesară cererea clientului privind schimbarea apărătorului și/sau decizia Oficiului Teritorial de desemnare a avocatului.

2.13. Ținerea dosarului apărării – avocatul ține dosare de asistență juridică în apărare pentru fiecare client apărât. Astfel, avocatul deschide dosarul în apărare de la momentul preluării spre reprezentare a clientului, în care include toate materialele importante pe cauză, care diferă în funcție de etapa la care avocatul a preluat dosarul, până la finisarea acordării asistenței juridice, dacă aceasta nu coincide cu momentul finisării cauzei. Mai jos sunt prezentate și recomandări cu privire la ținerea dosarului în apărare.

3. RECOMANDĂRI GENERALE CU PRIVIRE LA APĂRARE, APLICABILE PENTRU ORICE ETAPĂ PROCESUALĂ

3.1. Avocatul preia cauza din momentul semnării contractului de asistență juridică cu clientul. În cazul acordării asistenței juridice garantate de stat, avocatul preia cauza fără întârziere din momentul desemnării de către Oficiul Teritorial sau conform procedurii prevăzute pentru acordarea asistenței juridice de urgență, începând pregătirea pentru apărarea efectivă a clientului;

3.2. După asumarea angajamentului de a participa în cauza penală, avocatul va lua cunoștință de materialele cauzei, la care are acces, va face copii (după caz și pentru client), oferind clientului consultație cu trimitere la materialele concrete din cauza penală. Acest fapt va spori încrederea clientului față de avocat și va face consultarea mai efektivă;

3.3. Avocatul investighează toate circumstanțele cauzei în termeni rezonabili pentru a determina toate sursele potențiale de informație importantă pentru cauza respectivă;

3.4. Avocatul utilizează toată informația obținută de la client sau alte surse în interesele clientului reprezentat;

3.5. De la preluarea cauzei avocatul analizează, în primul rând, dacă prevederile legale și circumstanțele cauzei permit liberarea de răspundere penală sau de pedeapsa penală și, la prima ocazie, discută cu clientul posibilitățile relevante;¹

3.5.1. În cazul aplicabilității instituției împăcării părților, avo-

catul explică clientului procedura, contactează rudele clientului în vederea obținerii informației necesare, colectează altă informație necesară și discută cu partea vătămată sau avocatul acesteia posibilitatea împăcării. Dacă este necesar, avocatul implică un mediator profesionist pentru medierea conflictului. Avocatul anunță procurorul despre posibilitatea aplicării împăcării, dacă procurorul nu a inițiat deja procedura, la momentul considerat potrivit (de client și avocat) în vederea întocmirii acordului de împăcare;

3.6. Dacă tipul și circumstanțele cauzei, precum și prevederile legale relevante, permit liberarea de răspundere penală sau de pedeapsa penală, avocatul discută această posibilitate cu clientul cât de curând posibil și, dacă clientul este de acord, ia toate măsurile pentru a asigura liberarea de răspundere penală sau de pedeapsa penală;

3.7. Avocatul participă la toate acțiunile procesuale la care participă clientul reprezentat. În acest sens, pentru a evita efectuarea anumitor acțiuni procesuale cu participarea clientului în absența avocatului, ultimul va înainta cerere scrisă organului de urmărire penală pentru ca toate acțiunile de urmărire penală petrecute cu participarea clientului să aibă loc în prezența avocatului. În caz de imposibilitate de a participa la acțiunile procesuale respective, avocatul anunță clientul și organul sau instanța care efectuează acțiunea procesuală respectivă. După efectuarea acțiunii procesuale, avocatul ia cât de curând posibil legătura cu clientul și organul sau instanța care a efectuat acțiunea procesuală respectivă, pentru a lua cunoștință cu rezultatele acesteia și a semnala orice eventuală încălcare admisă;

3.8. Avocatul asigură o conduită etică ireproșabilă în fața tuturor instituțiilor și instanțelor de judecată, așa după cum prescriu normele juridice și etice în vigoare;

3.9. Avocatul tratează cu onorabilitate și delicatețe fiecare client, elaborează soluții individuale eficiente, în centrul activității acestora situându-se întotdeauna exigențele și obiectivele clienților;

3.10. Avocatul oferă clienților cea mai bună și cea mai eficientă consultanță posibilă pentru a-și rezolva în cel mai scurt timp problemele legate de cauza penală respectivă. Datorită cunoștințelor și a experienței acumulate se implică cu sârguință, promptitudine și seriozitate în orice cauză;

3.11. Avocatul colectează și solicită administrarea de probe conform procedurilor legale, participă la cercetarea acestora și formulează cereri, fiind înzestrat cu drepturi egale în fața instanței de judecată în raport de toți participanții la proces;

3.12. Avocatului i se recomandă să aibă posibilitatea să ofere clienților soluții juridice prin utilizarea de mijloace de comunicare moderne pentru asigurarea transmiterii prompte a informației, asigurarea deplină a confidențialității, precum și pentru dezvoltarea unei rețele profesionale cu scopul promovării dreptului la apărare în practica transfrontalieră;

3.13. În procesul penal avocatul desfășoară activități de mediere, participând la acorduri sau la concilieri directe în relațiile clientului cu alți participanți și adoptă forme noi de pregătire profesională suplimentară pentru completarea abilităților de comunicare și armonizare a intereselor diver-

1 A se vedea, în acest sens, și Recomandarea (2002)21 din 25 octombrie 2000 a Consiliului de Miniștri al Consiliului Europei, conform căreia una din îndatoririle avocatului este încercarea de a rezolva cauza mai întâi pe cale amiabilă.

gente, ori aflate în conflict, apte de a fi armonizate prin tehnici de dialog argumentat și de tranzacționare, constante ale standardelor profesiei de avocat;

3.14. Avocatul își exercită activitatea în mod eficient, neadmițând irosirea nejustificată a banilor publici sau a clientului, inclusiv prin evitarea pierderii timpului prin așteptarea nerezonabilă a începerii acțiunii procesuale sau a ședinței de judecată planificate. Astfel, în orice caz de tergiversare nejustificată a momentului începerii acțiunii procesuale sau ședinței de judecată planificate, avocatul poate depune plângere conform procedurilor relevante împotriva persoanei, care a cauzat tergiversarea respectivă;

3.15. Avocatul reprezintă clientul până la finisarea cauzei, asigurând continuitatea asistenței juridice, cu excepția cauzelor în care clientul renunță la avocat sau avocatul renunță la client.

4. URMĂRIREA PENALĂ (FAZA PREJUDICIARĂ)

4.1. Recomandări generale aplicabile la etapa de urmărire penală:

4.1.1. Pentru a asigura participarea avocatului la toate acțiunile procesuale la care participă clientul, avocatul ia toate măsurile pentru a-și planifica adecvat timpul, inclusiv solicită organului de urmărire penală respectarea termenului legal de anunțare a apărătorului despre data, timpul și locul desfășurării acțiunii procesuale preconizate;

4.1.2. Avocatul efectuează propria investigație asupra cauzei pentru a asigura reprezentarea efectivă a clientului și, după evaluarea personală a valorii probante a informației colectate, solicită organului de urmărire penală administrarea probelor conform procedurilor relevante. Această investigație poate include, dar nu se limitează la următoarele:

4.1.2.1. Examinarea locului comiterii infracțiunii prin cercetare minuțioasă a detaliilor relevante, făcând notițe, înregistrări foto sau video ale aspectelor relevante, cu excepția cauzelor în care locul comiterii infracțiunii nu poate servi drept o potențială sursă de probe ale apărării sau locul respectiv este inaccesibil din motive obiective;

4.1.2.2. Identificarea potențialilor martori ai poziției apărării, discutând cu toate persoanele menționate de client în vederea identificării acestor, care ar da declarații în apărarea clientului. În funcție de circumstanțele cauzei și informația relatată de martori, avocatul decide necesitatea și oportunitatea de a-i solicita organului de urmărire penală audierea martorului;

4.1.2.3. Dacă avocatul are nevoie de obținerea unor cunoștințe de natură extrajudiciară prin solicitarea expertizei sau consultației specialistului în susținerea unei anumite poziții de apărare sau a combaterii acuzației, avocatul solicită desemnarea unui expertize sau a unui specialist în condițiile prevăzute de legislația în vigoare. În cazul refuzului, avocatul va ataca conform procedurii în vigoare.

4.2. Recomandări, aplicabile până și în timpul primei întrevederi cu clientul:

4.2.1. Avocatul preia cauzele conform orarului propriu de lucru. În cauzele de acordare a asistenței juridice garantate de stat, avocatul preia cauzele respective conform graficului de serviciu stabilit de Oficiul Teritorial. În zilele de serviciu pentru preluarea solicitărilor de asistență juridică de urgență, avocatul se asigură că este disponibil la orice moment, omițând orice impediment în acest sens;

4.2.2. La prima întvedere cu clientul, după preluarea cauzei, avocatului se recomandă să cunoască învinuirea adusă clientului. În cazul în care clientul este în detenție, din momentul preluării cauzei sau desemnării de către Oficiul Teritorial până la prima întvedere cu clientul, avocatul revizuieste prevederile legale și practica judiciară corespunzătoare și ia toate măsurile necesare în vederea asigurării accesului la materialele dosarului;

4.2.3. În cazul acordării asistenței juridice de urgență avocatul se prezintă la organul, care a solicitat desemnarea avocatului, nu mai târziu de două ore din momentul recepționării solicitării;

4.2.4. Avocatul în toate cauzele insistă asupra unei întvederi în condiții de confidențialitate cu clientul până la prima audiere a clientului, în absența terților persoane;

4.2.5. La începutul primei întvederi cu clientul avocatul se prezintă și explică clientului poziția sa procesuală. În cazul în care avocatul acordă asistență juridică garantată de stat, avocatul trebuie să explice clientului că serviciile sale nu sunt cu plată, fiind achitate din bugetul de stat;

4.2.6. La prima întvedere cu clientul avocatului i se recomandă să stabilească relații de încredere cu clientul. Avocatul îi explică drepturile clientului, în mod clar și pe înțelesul clientului, evitând termeni juridici dificili pentru client, precum și rolul avocatului. Avocatul adresează întrebări pentru a identifica toate necesitățile urgente ale clientului său. Dacă circumstanțele o cer, avocatul ia măsurile necesare pentru a-i fi efectuată o expertiză medico-legală sau a unui control medical al clientului său. Dacă sunt urme vizibile de violență, avocatul fixează acest fapt, inclusiv dacă este posibil și prin fotografierea clientului până măsurile necesare au fost dispuse;

4.2.7. Doar după ce avocatul a clarificat necesitățile urgente ale clientului și s-a convins că starea sănătății a clientului, inclusiv cea psihologică, îi permite să discute despre circumstanțele cauzei și învinuirile aduse de organul de urmărire penală, avocatul inițiază discuția despre circumstanțele cauzei. Avocatul va urmări să stabilească următoarele: circumstanțele reținerii clientului (dacă acesta este reținut), informația necesară pentru a înainta demersul de eliberare a clientului, dacă acesta este reținut, sau pentru aplicarea unei măsuri non-privative de libertate; să stabilească dacă clientul a discutat cu orice reprezentant al poliției sau organului de urmărire penală și informația pe care a transmis-o acestora și alte circumstanțe relevante. Avocatul explică importanța relatării tuturor circumstanțelor cauzei, în special toată informația pe care clientul a transmis-o sau știe că poate fi obținută de organul de urmărire penală, pentru a asigura o apărare efectivă. Avocatul nu insistă și evită întrebarea cu privire la comiterea infracțiunii de către clientul său, limitându-se doar la discuții cu privire la poziția adoptată în cadrul procesului. Avocatul explică clientului că rolul avocatului este de

a apăra clientul, indiferent de vinovăția acestuia;

- 4.2.8. Doar după ce avocatul s-a convins că clientul a înțeles învinuirea ce i se aduce, drepturile procesuale și opțiunile care le are, avocatul inițiază discuțiile cu privire la poziția apărării și comportamentul clientului, după caz, pentru întreaga etapă procesuală sau doar pentru perioada când sunt necesare acțiunile de urmărire penală de urgență. Avocatul explică clientului că strategia de apărare se formează pe parcursul evoluției cauzei. La etapa urmăririi penale clientul care are statutul de bănuț, învinuit, conform drepturilor procesuale are mai multe opțiuni: poate să facă declarații, ori să refuze să le facă, să participe la acțiunea procesuală ori să refuze să participe, să recunoască bănuțala, vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate, să o recunoască parțial, ori să nu o recunoască. Dacă la etapa inițială a urmăririi penale, când avocatul și clientul au foarte puțină informație din dosarul penal, nu cunosc de ce probe dispune partea acuzării, sunt efectuate acțiuni de urmărire penală de urgență (reținerea, audierea imediat după reținere, percheziția, etc.) nu este încă clară poziția apărării, este recomandat ca clientul să se abțină să dea declarații. Avocatul va explica clientului că nu e târziu niciodată să facă declarații, chiar dacă a refuzat la o anumită etapă să le facă. Avocatul trebuie să explice clientului că schimbarea ulterioară a declarațiilor acționează în detrimentul apărării, iar instanța de judecată va avea un motiv în plus să le dea acestora o apreciere critică, de aceea este recomandabil de a se abține de la declarații decât de a da unele declarații și apoi a le schimba. Avocatul îl va ajuta pe client să se pregătească în așa fel ca declarațiile sale să nu contravină probelor pe care clientul nu le contestă, și să fie credibile;
- 4.2.9. Avocatul se întâlnește periodic cu clientul pentru a informa clientul despre evoluția cauzei și a fortifica și menține relația de încredere cu clientul său, precum și pentru a discuta strategia de apărare;
- 4.2.10. Locul întâlnirilor este biroul avocatului, recomandabil înzestrat cu spațiu separat destinat întrevederilor cu clienții în condiții de confidențialitate. În cazul clienților reținuți sau aflați în detenție preventivă, avocatul îl vizitează în locul de detenție;
- 4.2.11. Timpul și periodicitatea întâlnirilor se decid de avocat reieșind din circumstanțele cauzei. Dacă nu este necesară întrederea personală și nu s-au petrecut acțiuni procesuale cu participarea clientului, după primele 2-3 întrevederi avocatul informează lunar clientul despre evoluția cauzei sau motivele tergiversării la telefon, prin expedierea unei scrisori sau prin orice alt mod posibil.

4.3. Recomandări, aplicabile în cadrul realizării acțiunilor procesuale:

- 4.3.1. Avocatul participă la toate acțiunile procesuale la care participă clientul, din momentul preluării cauzei și până la finisarea acordării asistenței juridice. Până la începerea oricărei acțiuni procesuale, avocatul se pregătește pentru acțiunea respectivă și pregătește și clientul. Astfel, avocatul explică clientului scopul și procedura acțiunii respective, drepturile clientului, precum și posibilitatea sau necesitatea acestuia de a refuza participarea la acțiunea procesuală respectivă;
- 4.3.2. În timpul acțiunii procesuale, avocatul urmărește asigurarea legalității realizării acțiunii și previne exercitarea

oricărei influențe, ce ar putea în mod obiectiv prejudicia interesele clientului, inclusiv prin repetarea sau invitarea să repete explicațiile sau declarațiile date anterior de către client;

- 4.3.3. În cazul unor suspiciuni de înscriere incorectă sau distorsionare a informației colectate în rezultatul unei acțiuni procesuale, avocatul solicită organului de urmărire penală fotografierea sau înregistrarea video sau audio a acțiunii procesuale. În caz de refuz, avocatul solicită permisiunea de a fotografia sau înregistra cu propriul echipament. În caz de refuz neîntemeiat, avocatul depune plângere la organul ierarhic superior și notează rezervele sale în procesul-verbal și / sau înaintează cerere de recuzare a ofițerului de urmărire penală ori a procurorului, după caz;
- 4.3.4. În timpul audierii clientului, avocatul solicită organului de urmărire penală permisiunea pentru clientul său inițial să povestească fără întreruperi, și doar după aceasta să-i fie adresate întrebări. Avocatul urmărește și obiectează la orice întrebare sugestivă adresată clientului său de către organul de urmărire penală sau alți participanți la acțiunea procesuală;
- 4.3.5. Avocatul va studia procesul-verbal al acțiunii procesuale și se va convinge că faptele constatate au fost descrise detaliat și nu există omisiuni sau date eronate, interpretări ale reprezentantului organului de urmărire penală, (de exemplu la audieri, confruntări se pot întâlni situații când nu sunt scrise declarațiile propriu zise ale persoanei audiate, ci ceea ce a formulat reprezentantul organului de urmărire penală din declarațiile persoanei audiate, în acest caz declarațiile fiind denaturate și încălcându-se prevederile codului de procedură penală). În cazul în care avocatul observă omisiuni sau date eronate incluse în procesul-verbal al acțiunii procesuale, acesta va scrie obiecțiile sale în procesul-verbal respectiv. Dacă este cazul, avocatul va depune plângere și / sau va solicita excluderea sau declararea nulității probei respective din prezenta cauză;
- 4.3.6. Dreptul la un proces echitabil implică egalitatea armelor și anume posibilitatea oricărei dintre părți de a-și expune cauza în fața instanței, în condiții în care să nu o dezavantajeze în fața părții adverse. Acest principiu presupune și respectarea dreptului la apărare și a contradictorialității, impunând un echilibru între acuzator și apărare. Partea apărării nu are un rol pasiv, adică doar de a monitoriza și reacționa la încălcările părții acuzării, ci unul activ în procesul penal. În acest sens partea apărării urmează să administreze probe și la etapa urmăririi penale. Astfel, apărătorul admis în procesul penal este în drept să solicite și să prezinte obiecte, documente și informații, certificate, caracteristici și alte documente, precum și opinia specialistului. Celelalte probe se obțin prin intermediul organului de urmărire penală, procurorului, judecătorului de instrucție. Apărătorul are dreptul să participe la toate acțiunile procesuale efectuate la solicitarea sa. În acest sens, avocatului i se recomandă să solicite organului de urmărire penală și / sau judecătorului de instrucție să participe la audierea martorilor propuși de apărare, la confruntările solicitate de avocat, chiar dacă acestea sunt efectuate între alți subiecți procesuali decât bănuțul, învinuitul. Astfel, avocatul este încurajat să adopte o strategie de apărare activă de la inițierea cauzei în vederea acordării asistenței calitative clientului său.

4.4. **Recomandări, aplicabile în cadrul stabilirii unei măsuri procesuale de constrângere:**

- 4.4.1. În cazul aplicării măsurilor procesuale de constrângere clientului său, avocatul ia toate măsurile necesare în vederea aplicării celei mai convenabile măsuri de constrângere, în special, evitarea celor privative de libertate: prezentarea organului de urmărire penală sau instanței de judecată de documente și alte probe ce caracterizează pozitiv personalitatea, starea sănătății, starea familială, starea financiară; dacă clientul nu are loc de trai permanent sau nu este înregistrat la un loc de trai / reședință, solicită ajutorul organelor de asistență socială în vederea plasării temporare a clientului, solicită ajutorul rudelor în vederea acordării unei reședințe temporare și ia alte măsuri rezonabile în vederea prevenirii detenției persoanei din motivul lipsei unui loc de trai permanent. Aceasta din urmă se referă în special la copiii rămași fără îngrijire părintească sau a persoanelor eliberate recent din locurile de ispășire a pedepsei;
- 4.4.2. Până la examinarea demersului procurorului privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest în privința bănuțului, învinutului, apărătorul va studia practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, cel puțin pe cauzele moldovenești în referire la dreptul la libertate și siguranță, art.5 CEDO;
- 4.4.3. În cazul ședințelor cu privire la aplicarea măsurii de arest preventiv, avocatul trebuie să ia cunoștință de demersul procurorului și materialele prezentate de procuror, care confirmă temeinicia demersului privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest, în vederea structurării discursului său de combatere a motivelor arestării preventive. În acest sens avocatul în cadrul ședinței de judecată va solicita să fie prezentate și părții apărării materialele din dosarul penal care confirmă necesitatea arestării. Aceste materiale nu sunt doar ordonanța privind pornirea procesului penal, procesul-verbal de reținere, ordonanța privind punerea sub învinuire, ci materialele care confirmă circumstanțele invocate de procuror în demersul său. După caz, rapoartele colaboratorilor de poliție ori declarațiile martorilor cu referire la posibilitatea eschivării clientului de la organul de urmărire penală, ori despre obstrucționarea urmăririi penale de către acesta, materialele caracteristice în privința clientului. Avocatul poate cere să fie făcută mențiune în procesul-verbal al ședinței de judecată dacă i s-au oferit ori nu aceste materiale;
- 4.4.4. Avocatul va opta pentru cercetarea în stare de libertate a clientului său și poate să prezinte probe care justifică cerința sa, acestea fiind de obicei materialele caracteristice, certificate de la locul de muncă, de studii, certificate medicale, etc. De asemenea, avocatul poate să ceară instanței de judecată care examinează demersul privind arestarea preventivă și audierea martorilor, doar că audierea nu se va face referitor la fondul cauzei, fiind relevantă pentru procedurile cu privire la detenția preventivă a învinutului;²
- 4.4.5. În cazul în care în privința clientului a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv și avocatul consideră că încheierea respectivă nu este

justificată, acesta o atacă cu recurs. În cazul în care judecătorul de instrucție nu a examinat probele prezentate de apărare, avocatul urmează să ceară instanței de recurs examinarea probelor respective;

- 4.4.6. La orice prelungire a mandatului de arest, avocatul combate prezentarea de către procuror a unor noi argumente în vederea prelungirii mandatului de arest și insistă asupra eliberării clientului său.

5. JUDECAREA CAUZEI

5.1. **Recomandări, aplicabile la etapa pregătirii și examinării cauzei:**

- 5.1.1. După caz, avocatul, ținând cont de circumstanțele concrete ale faptei și în funcție de poziția de apărare adoptată, întocmește referință la actul de învinuire (rechizitoriu) prezentat de acuzare, punctând incertitudinile acuzării;
- 5.1.2. În fiecare cauză avocatul prezintă în ședința preliminară lista probelor în temeiul cărora își formulează poziția apărării pentru a fi cercetate în cadrul judecării cauzei, inclusiv cele ce nu au fost cercetate pe parcursul derulării urmăririi penale, prezentând copii tuturor participanților la cauza respectivă;
- 5.1.3. În scopul asigurării examinării cauzei în ședința de judecată sub toate aspectele și în deplină măsură, avocatul întreprinde cumulul de acțiuni utilizând orice mijloc neinterzis de lege, ce va garanta apărarea efectivă a clientului;
- 5.1.4. Avocatul ține cont de principiul contradictorialității dezbaterilor judiciare și reacționează la orice încălcare a acestui principiu din partea instanței de judecată;
- 5.1.5. Avocatul urmărește ca instanța să asigure desfășurarea judecării cauzei în termen rezonabil, mai ales atunci când se solicită în mod preferențial respectarea acestuia (inculpatul este în arest preventiv) și se va angaja personal să evite tergiversarea din motivul realizării obligațiilor sale. În acest sens, în avocatul utilizează toate pârghiile legale pentru a asigura prezența martorilor solicitați și ia măsurile rezonabile în cazul în care procurorul nu și-a respectat obligațiunea de a asigura prezența martorilor, spre exemplu prin solicitarea excluderii martorului a cărui prezență nu este asigurată;
- 5.1.6. Avocatul urmărește examinarea probelor în ședința de judecată și reține prin înscrisuri / notițe conținutul acestora, completând astfel dosarul în apărare;
- 5.1.7. Avocatul obiectează împotriva acțiunilor ilegale ale tuturor participanților în proces și/sau împotriva acțiunilor președintelui ședinței de judecată, dacă aceasta o cere asigurarea drepturilor și intereselor clientului, urmărind consemnarea acestora în procesul-verbal al ședinței de judecată și/sau examinarea lor de către președintele ședinței de judecată cu emiterea de către ultimul a unei hotărâri referitoare la conținutul obiecțiilor;
- 5.1.8. La audierea inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și/sau a martorilor avocatul utilizează metode diversificate de interogare, inclusiv prin adresarea întrebărilor încrucișate;
- 5.1.9. Avocatul lucrează permanent cu materialele cauzei penale, prezentând inculpatului, părții vătămate, martorului imagini video, foto, corpuri delictive, dacă este relevant;
- 5.1.10. În cazul în care avocatul depistează declarații contradictorii ale participanților la proces depuse la urmărirea penală și la examinarea cauzei în instanța de judecată,

2 A se vedea în special art. 5 paragraful 4 CEDO, practicii Curții Europene pentru Drepturile Omului, Hotărârea Plenului CSJ despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu nr.4 din 28.03.2005.

avocatul va adresa întrebarea cu privire la veridicitatea căror declarații participantul respectiv le susține, cu notarea acestora în procesul-verbal al ședinței și/sau înregistrării răspunsului;

- 5.1.11. Pe parcursul examinării cauzei în instanța de judecată pot apare situații ce țin de posibilitatea învinuirii altor inculpați în vederea apărării clientului său, care pot duce inclusiv la situații de conflict între avocat și client. Conform normelor generale, avocatul apără drepturile și interesele clientului său, iar sarcina învinuirii nu aparține avocaturii, ci procurorului. Însă, pentru îmbunătățirea situației clientului său, avocatul poate să analizeze probele în privința altui inculpat pe care nu-l reprezintă, probe care demonstrează că nu clientul său ar fi comis infracțiunea. Avocatul trebuie să administreze și analizeze doar acele probe care combat învinuirea adusă clientului său sau pun la îndoială această învinuire, ori să analizeze circumstanțele atenuante. Dacă este nevoie, în discursul său avocatul poate să aprecieze circumstanțele ce țin de alt învinuit. Astfel, avocatul urmează să administreze și să analizeze toate circumstanțele care sunt importante pentru clientul său, chiar dacă acestea pun într-o situație mai puțin favorabilă alt inculpat;
- 5.1.12. Avocatul care a intervenit la etapa judecării cauzei în procesul examinării probelor solicită timp suficient și asigurarea posibilităților pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele deja cercetate în instanța de judecată și a se va pregăti de participarea mai departe la judecarea cauzei. După caz, dacă este nevoie de concretizat anumite circumstanțe, avocatul solicită președintelui ședinței de judecată repetarea cercetării unor probe deja administrate în ședință până la schimbarea avocatului;
- 5.1.13. În cadrul derulării cercetării judecătorești a probelor avocatul, dacă consideră că probele prezentate în instanță sunt insuficiente pentru confirmarea poziției apărării, solicită instanței de judecată amânarea ședinței de judecată pe o perioadă de până la o lună pentru a prezenta probele suplimentare în consolidarea apărării. Această situație apare în cazuri excepționale, când apărarea nu a reușit să colecteze și să prezinte toate probele în termen rezonabil (a se vedea p. 5.1.5.);
- 5.1.14. În cazul modificării învinuirii adusă inculpatului în sensul agravării ei de către acuzare în ședința de judecată, avocatul pregătește o nouă poziție de apărare prin prezentarea unei referințe la învinuirea nou adusă, prezentarea de noi probe, după caz, solicitând termen necesar pentru pregătirea apărării;
- 5.1.15. Avocatul va solicita examinarea corpurilor delict, cercetarea documentelor și proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale în orice moment al cercetării judecătorești, atrăgând atenția instanței de judecată asupra circumstanțelor importante și convenabile apărării, urmărind consemnarea acestui fapt în procesul-verbal al ședinței de judecată și / sau înregistrarea acestora conform normelor în vigoare.

5.2. Recomandări, aplicabile la etapa dezbaterilor judiciare și ultimul cuvânt al inculpatului:

- 5.2.1. În fiecare cauză avocatul pregătește pledoaria pentru dezbaterile judiciare, depunând-o instanței sub forma concluziilor scrise, indicând asupra soluției propuse pentru prezenta cauză. După caz, avocatul solicită termen pentru pregătirea pentru dezbateri;

- 5.2.2. Concluziile scrise ale apărării se formulează în baza rezultatelor obținute ca urmare a promovării poziției de apărare și convenite anterior cu clientul. Avocatul nu poate solicita o altă soluție asupra cauzei decât cea acceptată de către client, cu excepția cazului în care clientul recunoaște vinovăția, iar avocatul solicită achitarea persoanei, precum și în situația când clientul este iresponsabil sau minor;
- 5.2.3. Avocatul poate solicita reluarea cercetării judecătorești în cazul în care au apărut probe noi, ce nu au fost examinate în cadrul cercetării judecătorești. În acest caz avocatul urmează să explice instanței care sunt acele probe noi;
- 5.2.4. Avocatul pledează în dezbaterile judiciare în limitele cauzei ce se judecă, dar nu este mărginit în durata de timp. În același timp, se recomandă ca avocatul să-și structureze pledoaria pentru o perioadă de timp rezonabilă, în vederea evitării pierderii atenției instanței. În acest scop, avocatul își pregătește pledoaria din timp, o structurează logic și coerent, recomandabil de a începe și a finisa pledoaria cu cele mai importante aspecte ce urmează a fi reținute de instanță. Nu se recomandă includerea detaliilor ce nu sunt relevante pentru poziția apărării, precum și repetarea detaliată a faptelor, dacă nu se dispută acestea. În timpul prezentării pledoariei, avocatul ține cont de regulile retorice pentru a fi convingător și a capta atenția instanței de judecată. Avocatul poate utiliza imagini și alte mijloace pentru fi mai convingător și a capta atenția instanței de judecată;
- 5.2.5. După caz, avocatul solicită cuvânt în replică în legătură cu conținutul discursurilor celorlalți participanți la proces;
- 5.2.6. Avocatul oferă îndrumare /explicație clientului asupra chestiunilor la care acesta urmează să se refere în timpul alocat ultimului cuvânt;
- 5.2.7. În cazul în care învinuirea nu s-a confirmat, avocatul explică clientului său procedura de reabilitare și de solicitare a reparării prejudiciului cauzat de acțiunile nelegitime ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată;
- 5.2.8. După pronunțarea și înmânarea copiei de pe sentință, avocatul explică clientului conținutul sentinței în termeni clari și pe înțelesul clientului, precum și modalitatea de utilizare a căilor ordinare de atac ale sentinței.

5.3. Recomandări, aplicabile la judecarea cauzei în apel și recurs:

- 5.3.1. Avocatul declară în termen de apel sau recurs cerere de contestare a hotărârii din numele său sau al clientului, convenind preventiv relativ la conținutul acesteia cu acesta;
- 5.3.2. În cazul în care inculpatul a depus apel în termen și la etapa dată intervine avocatul, ultimul în termen de 15 zile de la data primirii copiei de pe apel va declara apel suplimentar, invocând motivele de fapt și de drept adăugătoare;
- 5.3.3. Avocatul explică clientului chestiunile referitoare la termeni, efectele căilor ordinare de atac și alte aspecte importante cum ar fi repunerea în termen efectul suspensiv, devolutiv și extensiv al apelului; efectul devolutiv și extensiv al recursului; neagravarea situației în propriul apel sau recurs; limitele judecării apelului și recursului etc.;
- 5.3.4. Avocatul, ținând cont de circumstanțele concrete ale faptei și în funcție de poziția de apărare adoptată,

întocmește referință la cererea de apel prezentată de acuzare sau alt participant, evidențiind incertitudinile acuzării și, dacă e cazul, prezentând într-o manieră expresiv pozitivă personalitatea inculpatului;

- 5.3.5. Avocatul va anexa la cererea de apel lista de acte corespunzătoare, dacă a invocat administrarea de noi probe conform procedurii fixate de prevederile legale;
- 5.3.6. Avocatul explică clientului conținutul hotărârii adoptate și eventualele modalități de contestare în instanțele naționale sau internaționale.

6. PROCEDURI SPECIALE

6.1. Judecarea cauzelor cu participarea minorilor:

6.1.1. În procesul de acordare a asistenței juridice garantate de stat minorilor, avocații se conduc de principii adăugătoare principiilor generale și anume:

- 6.1.1.1. principiul asigurării protecției copilului - în orice decizie luată, avocatul se asigură că minorul este în siguranță fizică și psihologică. Avocatul nu se limitează doar la reprezentarea juridică a minorului în cauza relevantă, dar întreprinde acțiuni pentru a asigura integrarea copilului în comunitatea de unde vine și prevenirea săvârșirii repetate a infracțiunilor de către minor,
- 6.1.1.2. principiul respectării demnității copilului - avocatul tratează cu respect minorul, indiferent de vârsta și abilitățile acestuia, implică minorul în toate deciziile relevante apărării acestuia,
- 6.1.1.3. principiul responsabilizării părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești - avocatul contactează părinții și explică acestora circumstanțele cauzei și necesitatea implicării responsabile a acestora,
- 6.1.1.4. principiul intervenției multisectoriale - avocatul întotdeauna solicită implicarea asistentului social sau a consilierului de probațiune de la locul de trai al minorului pentru a efectua ancheta socială și a întocmi referatul prezentințial. Avocatul insistă asupra prezenței pedagogului sau psihologului și a cel puțin unuia din părinți sau a reprezentantului legal la orice acțiuni procesuale întreprinse cu participarea minorului;
- 6.1.1.5. discuții confidențiale cu copilul - este important ca avocatul să poarte discuții confidențiale cu copilul în absența părinților lui, care de regulă sunt reprezentanți legali și sunt prezenți la toate acțiunile procesuale. Avocatul explică drepturile și obligațiile într-un limbaj pe înțelesul copilului.
- 6.1.2. Imediat de la preluarea cauzei, avocatul contactează părinții sau reprezentanții legali ai minorului și asistentul social sau ofițerul de probațiune de la locul de trai al minorului pentru a colecta informație relevantă despre starea de sănătate, referințe de la școală, loc de muncă și alte instituții relevante, și alte informații necesare pentru argumentarea aplicării celei mai blânde măsuri preventive, condițiile în care trăiește și este educat minorul, gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă și psihologică a lui, particularitățile caracterului și temperamentului, interesele și necesitățile lui, influența adulților asupra minorului, cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii și alte informații necesare pentru

argumentarea aplicării celei mai blânde măsuri preventive sau pedepse;

- 6.1.3. Arestarea preventivă și arestarea la domiciliu sunt măsuri excepționale, pe care avocatul le contestă în orice circumstanțe de aplicare ilegală a acestora. În cazul în care arestarea preventivă este aplicată, avocatul insistă asupra termenului cel mai scurt posibil. În cauzele penale unde delicvenții minori au săvârșit infracțiuni în privința unor rude din cercul cel mai apropiat, este recomandat ca pe perioada desfășurării procesului penal, copiii să fie transmiși sub supraveghere organului de tutelă și curatelă sau instituției de învățământ, ceea ce va asigura protecția copilului delicvent de alte presiuni și desfășurarea unui proces echitabil. Prin urmare, atunci când a fost luată o decizie de a menține plasamentul minorului într-o instituție de ocrotire socială, iar în cazul în care pe parcurs nu mai persistă motivele care au determinat inițial luarea măsurii, avocatul, ținând cont de interesul superior al minorului, urmează să solicite anularea acesteia. Orice act de executare a acestei măsuri temporare trebuie să aibă ca finalitate scopul ultim al reunirii părintelui cu copilul său;
- 6.1.4. Avocatul ia toate măsurile pentru a asigura încetarea procesului penal la etapa urmării penale. În acest sens, avocatul ia toate măsurile pentru utilizarea uneia sau câteva din următoarele posibilități:
- 6.1.4.1. împăcarea părților - în acest sens avocatul implică activ părinții sau reprezentanții legali ai minorului, poartă discuții privitor ca cauză și prejudiciul pretins cu partea vătămată, negociază acordul de împăcare și recomandă implicarea unui mediator în cazurile relevante,
- 6.1.4.2. înaintează cerere de liberare de răspundere penală a minorilor pe motiv că corectarea este posibilă - în acest sens referatul prezentințial este deosebit de important,
- 6.1.4.3. solicită liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională, în cazul în care la pronunțarea sentinței minorul a atins vârsta de 18 ani,
- 6.1.4.4. solicită liberarea de răspundere penală în legătură cu schimbarea situației,
- 6.1.4.5. solicită liberarea condiționată de răspundere penală.
- 6.1.5. Avocatul acordă o deosebită atenție respectării drepturilor minorului de către organul de constatare, organul de urmărire penală și instanța de judecată, reacționând prompt la orice încălcare. În special avocatul insistă asupra locului și formei de audiere a minorului, participarea pedagogului sau a psihologului, asigurând ca prin atitudinea și acțiunile participanților să nu se dăuneze intereselor clientului minor;
- 6.1.6. De regulă ședințele de judecată în privința minorului sunt închise. Dar, în cazurile în care avocatul consideră că o ședință deschisă ar fi mai oportună, spre exemplu ar asigura o prestație mai corectă a tuturor participanților la proces, ceea ce ar aduce un rezultat mai bun clientului său, avocatul discută cu clientul și părinții sau reprezentantul legal al acestuia posibilitatea de a solicita declararea ședinței deschise;
- 6.1.7. Dacă la săvârșirea infracțiunii, împreună cu minorul, au participat și adulți, avocatul va solicita disjungerea cauzei pe cât este posibil, formând un dosar separat;
- 6.1.8. Avocatul urmărește ca instanța de judecată să asigure judecarea cauzei în termen rezonabil;

- 6.1.9. În cazuri excepționale, după consultarea minorului și părinților sau reprezentantului legal al acestuia, avocatul poate solicita instanței de judecată să emită o încheiere despre îndepărtarea minorului din sala ședinței de judecată, dacă prezența minorului la examinarea cauzei sau a anumitor împrejurări i-ar putea cauza acestuia un prejudiciu mai mare decât ar putea fi cauzat de lipsa acestuia de la examinarea cauzei;
- 6.1.10. La finisarea cauzei, avocatul recomandă minorului reprezentat și părinților sau reprezentantului legal al acestuia contactarea instituțiilor sau serviciilor publice și/sau organizațiilor non-guvernamentale ce oferă servicii relevante, care ar putea acorda minorului și familiei acestuia sprijin și consiliere în vederea soluționării traamelor suportate de copil în timpul examinării cauzei, cât și problema sau problemele, care au cauzat comiterea infracțiunii, în vederea prevenirii comiterii noilor infracțiuni de către acesta.

6.2. Acordul de recunoaștere a vinovăției:

- 6.2.1. Avocatul recomandă clientului său să accepte propunerea procurorului de a încheia acordul de recunoaștere a vinovăției doar în cazul în care este sigur că procurorul deține probe suficiente pentru acuzarea clientului său și avocatul este sigur că nu ar putea obține în procesul obișnuit un rezultat similar limitei maxime a celei mai aspre pedepse prevăzute de legea penală pentru infracțiunea respectivă, redusă cu o treime;
- 6.2.2. Avocatul explică detaliat consecințele încheierii acordului de vinovăție pentru client, inclusiv avantajele și dezavantajele acestuia din perspectiva apărării drepturilor clientului;
- 6.2.3. În cazul în care clientul a decis încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției, avocatul îl asistă la toate etapele de negociere și încheiere a acestuia și participă la ședința cu privire la acceptarea acordului de recunoaștere a vinovăției.

7. EXECUTAREA PEDEPSEI

- 7.1. În scopul protecției drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, precum și acordarea de ajutor condamnaților la adaptarea lor socială, avocatul se informează despre modul și condițiile executării pedepsei, mijloacele de corijare a condamnaților, modul de executare a măsurilor de siguranță și preventive;
- 7.2. Avocatul informează clientul despre caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive, devenind executorii și a ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale;
- 7.3. Avocatul urmărește procesul de soluționare a chestiunilor prevăzute de lege de către instanță în procesul de executare a hotărârilor judecătorești și explică clientului posibilitatea și ordinea legală a contestării acestei proceduri;
- 7.4. În cazul în care există suspiciuni și neclarități ce au apărut în procesul punerii în executare a pedepselor, avocatul se va adresa cu cerere către instanța care a adoptat hotărârea ce a rămas definitivă pentru a obține explicații pe acest fapt;
- 7.5. Avocatul îndrumă și explică clientului modalitatea de solicitare a reabilitării judecătorești, care urmează a fi adresată instanței de la locul de trai al persoanei care solicită reabilitarea.

8. RECOMANDĂRI CU PRIVIRE LA ȚINEREA DOSARULUI ÎN APĂRARE

- 8.1. Dosarul conține atât documente procesuale, cât și notițele personale referitoare la discuțiile purtate pe cauze, evoluția strategiei de apărare și orice altă informație relevantă apărării clientului său;
- 8.2. Materialele dosarului în apărare conțin informații cu privire la următoarele aspecte ce țin de asistența acordată de avocat clientului respectiv:
- 8.2.1. Informații despre consultarea clientului. Se recomandă avocaților să noteze în scris aspectele principale ce țin de discuțiile cu clientul, cum ar fi explicarea strategiei de apărare, recomandări pentru anumite măsuri sau procesuale, întrebările adresate de client, întrebările adresate de avocat clientului, recunoașterea sau nerecunoașterea vinovăției, posibilitatea încheierii acordului de împăcare etc. Notițele în scris sunt necesare a asigura înțelegerea deplină de către client a strategiei de apărare, precum și pentru a ajuta avocatul să-și mențină coerența pe parcursul cauzei. De asemenea, notițele în scris ale avocatului pot servi drept probă pentru avocat în cazul unei eventuale acțiuni de rea-credință din partea clientului. Astfel, avocatul va include în dosar informația despre volumul, durata, periodicitatea consultațiilor oferite clientului, inclusiv sumarul acestora sau notițele esențiale cu privire la consultația oferită;
- 8.2.2. Notițele avocatului despre apărarea exercitată. Acestea conțin informații despre planificarea apărării și strategia de apărare promovată de avocat în cadrul cauzei respective. Este recomandabil ca înainte de fiecare acțiune cu participarea clientului la urmărirea penală ori în instanța de judecată avocatul să se pregătească minuțios, inclusiv să-și pregătească întrebările în scris față de clientul său și față de alți participanți la proces. De asemenea, acestea pot conține sumarul discuțiilor efectuate cu orice persoane în vederea colectării probelor și reprezentării clientului;
- 8.2.3. Copii ale materialelor din dosarul penal. Poate fi copiat întregul dosar penal, fapt care îmbunătățește calitatea lucrului avocatului în special lucrul cu probele acuzării, analiza acestora și aducerea contraargumentelor în instanță. În mod obligatoriu, copiile următoarelor materiale din dosarul penal trebuie incluse în dosarul de apărare: copii de pe hotărârile care se referă la drepturile și interesele persoanei pe care o apără și alte hotărâri și acte din dosar ce se referă la momentele principale de desfășurare a cauzei penale, cum ar fi spre exemplu copia ordonanței de pornire a procesului penal, copia ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț, copia procesului-verbal de reținere, ordonanța ori încheierea privind aplicarea măsurii preventive față de client, ordonanța de punere sub învinuire, ordonanțe de numire a expertizei, rapoarte de expertiză, etc.; copii ale proceselor-verbale ale acțiunilor de urmărire penală efectuate cu participarea clientului;
- 8.2.4. Copii ale actelor întocmite de avocat (plângeri, obiecții, cereri, apeluri recursuri, demersuri, referințe, susțineri verbale etc.);
- 8.2.5. Copii ori informații cu referire la probele apărării, inclusiv ale materialelor ce caracterizează pozitiv personalitatea clientului, dacă există,

- 8.2.6. Instrucțiunile clientului, dacă există,
- 8.2.7. Contabilizarea lucrului efectuat și actul de predare primire a serviciilor de asistență juridică. Se recomandă ca dosarul să includă informația cu privire la volumul orelor utilizate de avocat pentru asistența oferită clientului și actul de predare primire. De asemenea avocatul poate elabora un chestionar model pentru a fi completat de client la finisarea acordării asistenței juridice, în vederea colectării opiniilor clientului despre calitatea prestației avocatului. Acestea ulterior ar putea ajuta avocatul să-și îmbunătățească activitatea.

8.3. Se recomandă ca fiecare dosar în apărare să fie structurat în conformitate cu ordinea cronologică de îndeplinire a acțiunilor sau întocmire a actelor incluse în dosar sau clasificarea materialelor după tipul acestora (spre exemplu probe, acte procesuale și copii ale materialelor din dosarul penal, plângeri și contestații ale avocatului etc.). Dosarul urmează să conțină un borderou de enumerarea a actelor din dosar (conținutul dosarului). Dosarul poate fi ținut în formă electronică sau fizică, la discreția avocatului, dar să fie posibil de prezentat la necesitate dosarul structurat;

8.4. După finisarea cauzei, dosarul în apărare se păstrează, conform legislației în vigoare, în arhiva cabinetului sau a biroului.

* * *

Mulți dintre cei ce eșuează în viață sunt persoane care nu au realizat cât de aproape au fost de succes în momentul când au renunțat.

(Thomas A. Edison)

Dacă stai să judeci oamenii, nu mai ai timp să-i iubești.

(Maica Tereza)

O mamă riscă întotdeauna să fie judecată de propriii săi copii.

(Anonim)

Pe lângă farmec, frumusețea simplă pare fadă, săracă și proastă.

(Henry Frederik Amiel)

Știați că:

- **Timpul corect pentru a bea apă va îmbunătăți eficacitatea ei pentru corpul uman.**
- **Doua pahare de apă imediat după trezire, ajută la activarea organelor interne.**
- **Un pahar de apă cu 30 de minute înainte de masă ajută digestia.**
- **Un pahar de apă înainte de a face baie ajută la scăderea tensiunii sanguine.**
- **Un pahar de apă înainte de culcare ajută la evitarea unui atac cerebral sau de cord.**
- **Dacă începeți ziua cu o cană de infuzie din frunze de păpădie nu numai că veți pierde un kilogram pe săptămână, ci întregul Dvs. organism vi se va curăța de toxinele acumulate.**

PAGINA UNHCR

HOTĂRÂREA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

07 FEBRUARIE 2012

CAZUL AL HUSIN C. BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA

(Cererea nr. 3727/08)

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute la articolul 44 § 2 din Convenție. Ea poate fi supusă unei revizuirii editoriale.

În cazul Al Husin c. Bosnia și Herțegovina, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din: Lech Garlicki, *președinte*, Päivi Hirvelä, Ledi Bianku, Zdravka Kalaydjieva, Nebojša Vučinić, Vincent A. De Gaetano, Ljiljana Mijović, *judecători*, și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*, deliberând cu ușile închise la 17 ianuarie 2012, pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3727/08) împotriva Bosniei și Herțegovinei, depusă la Curte în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către un sirian național, domnul Imad Al Husin („reclamantul”), la data de 22 ianuarie 2008.
2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul O. Mulahalilović și Vasa prava, o organizație non-guvernamentală locală. Guvernul Bosniei-Herțegovinei („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, Doamna M. Milic.
3. Reclamantul a pretins, în special, că deportarea sa îl va expune la riscul unui tratament contrar articolului 3 din Convenție și că detenția sa a constituit o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție.
4. La 29 ianuarie 2008, o Cameră a Secțiunii a Patra a Curții a decis, în interesul părților, precum și a bunei desfășurări a procesului, de a indica Guvernului precum că reclamantul nu ar trebui să fie expulzat în așteptarea deciziei definitive a Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovina, în cazul său (AP 1222-1207), și pentru o perioadă de cel puțin șapte zile de la notificarea acestei decizii (articolul 39 din Regulamentul Curții). După ce Curtea Constituțională a livrat decizia sa, reclamantul a depus o altă cerere pentru a solicita o altă măsură provizorie la data de 27 octombrie 2008. Având în vedere faptul că reclamantul nu a fost supus expulzării (în special, deoarece un ordin de deportare nu au fost încă emis), la 29 octombrie 2008 Președintele interimar al Secțiunii a Patra a Curții a decis să refuze această cerere.
5. La data de 12 octombrie 2010, Secțiunea a Patra a Curții a decis să informeze Guvernul cu privire la cerere și să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și fondul cererii în același timp (articolul 29 § 1).
6. La 13 ianuarie 2011, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a acordat timp organizației Human Rights Watch să prezinte

comentarii a părții terțe (Articolul 36 § 2 din Convenție și articolul 44 § 3 (a) din Regulamentul Curții).

7. La 15 martie 2011, după ce un ordin de deportare împotriva reclamantului a fost emis și a devenit definitiv, Secțiunea a Patra a decis, în interesul părților, precum și întru buna desfășurare a procesului, de a indica Guvernului că reclamantul nu ar trebui să fie expulzat în Siria până la o notificare ulterioară.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

A. Fundal relevant în cazul de față

8. Ar putea apărea proeminent din examinarea dosarului că faptul principal în procedura domestică a fost asocierea reclamantului cu mujahedinii din Bosnia și Herțegovina („BH”)¹. Termenul „Mujahedini” a fost utilizat pe scară largă pentru a se referi la străini - în principal, din lumea arabă - care au venit în BH în timpul războiului în sprijinul musulmanilor bosniaci². Cu toate acestea, același termen a fost folosit pentru a descrie musulmanii locali care au aderat la străinii mujahedini, au aprobat ideologia lor și s-au adaptat la modul lor de a se îmbrăca. Fenomenul a fost explicat de către Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie („TPI”), în *Hadžihasanovi C și Kubura*, IT-01-47-T, § § 411 la 18, 15 martie 2006, și *Deli C*, IT-04-83-T, § § 166-199, 15 septembrie 2008, după cum urmează.
9. *Primii Mujahedini străini au ajuns în BH, în vara anului 1992 prin Croația și cu sprijinul autorităților croate. S-ar părea că sosirea*

1 În timp ce statul Pârât era numit „Republica Bosniei și Herțegovinei” în timpul războiului din 1992-1995, numele „Bosnia și Herțegovina” este de asemenea folosit în această hotărâre cu referire la acea perioadă.

2 Musulmanii bosniaci sunt de asemenea cunoscuți ca Bosniaci. Termenul „Bosniaci” ar trebui, oarecum, să nu fie confundat cu termenul „Bosniaci”, care este folosit pentru a face referire la cetățenii bosniaci indiferent de originea lor etnică.

lor a fost salutată de către autoritățile BH. În timp ce prezența cel puțin unora dintre mujahedinii străini părea să fi fost motivată de o dorință de a oferi asistență umanitară populației musulman bosniace, majoritatea dintre ei au susținut în mod activ lupta militară împotriva adversarilor musulmanilor bosniaci „, fiind gata pentru a efectua un jihad sau „războiul sfânt”. După cum a declarat Ali Hamad, un martor TPII de origine din Bahrain, care a venit în BH în 1992, unii mujahedini erau membri ai al-Qaida care au avut scopul de „creare a unei baze care să le permită să crească domeniul lor de operații „. Unii dintre ei au venit, de asemenea, pentru a efectua muncă misionară.

10. La sosire, mujahedinii străini s-au stabilit în diverse locații și nu formau o entitate omogenă. Spre sfârșitul anului 1992, musulmanii bosniaci au început să se alăture mujahedinilor străini. Localnicilor li s-a oferit pregătire militară și oportunități de participare în acțiuni de luptă. Ei au primit de asemenea instruire religioasă. Un număr de grupuri care îmbinau mujahidenii locali și străini erau activi. Fără a aduce atingere cazurilor de luptă unii alături de alții, aceste grupuri au menținut identități distincte. Erau diferențe religioase și ideologice între ele care conduceau la ciocniri violente ocazionale.
11. La 13 august 1993, mujahedinii străini au fost organizați într-o unitate de în cadrul forțelor locale a ARBH (Armata Republicii Bosnia și Herțegovina)³. Unitatea, numită „El Mujahedinilor”, avea baza în Zenica. Urmând înființarea sa, unitatea a crescut semnificativ în dimensiuni. Până în 1995, ea a constat din aproximativ 1.000 de luptători. Deși ideea inițială a fost de a reface unitatea doar cu mujahedini străini, localnicii curând au întrecut numeric membrii săi străini. Factorii care au motivat localnicii să se alăture au inclus: o disciplină de regiment mai strictă, un grad mai bun de organizare, echipamente superioare, moralul și luptă; devotamentul său religios și beneficii materiale. Unitatea primea fonduri și asistență de la multe organizații și persoane din lumea islamică, inclusiv Fundația Islamică Al-Haramain⁴ și Fundația Internațională a Bunăvoinței⁵. Institutul Cultural Islamic din Milano a oferit sprijin logistic.
12. El Mujahedinii au avut un număr de caracteristici care îi deosebea de unitățile ARBH regulate. Era condusă de mujahedini străini, care nu erau numiți de către ARBH. În topul ierarhiei era un emir, care a fost descris ca persoana cu cel mai înalt rang în cadrul unității. Abu Haris, un libian, a fost primul său emir. În decembrie 1993, el a fost succedat de un algerian, Abu Maali, care a rămas în această poziție până la sfârșitul războiului. O persoană diferită de emir, comandantul militar, conducea consiliul militar și era responsabil pentru desfășurarea operațiunilor de luptă. În 1993, acest post a fost deținut de un egiptean pe nume Vahidin sau Wahiuddin. După moartea sa, în octombrie 1993, un alt egiptean, Muatez, l-a succedat. Muatez a fost ucis în septembrie 1995. Unitatea avea un consiliu religios, Shura, care era organ suprem de luare a deciziilor. Acesta consta din aproximativ douăzeci de membri proeminenți ai unității, cea mai mare parte de origine arabă. Emirul era ales de către Shura și purta

răspundere în fața ei. La sfârșitul anului 1994, Sheikh Shaban s-a alăturat conducerii unității. El a fost director al Institutului Cultural Islamic din Milano și cunoscut a fi un extremist, care era bine conectat cu fundamentalistii islamici din toată lumea (TPII s-a bazat în acest sens pe o hotărâre a Curții Penale din Milano de la 1 ianuarie 2006). El a facilitat recrutarea de voluntari din țările arabe pentru a lupta în BH. Deși Sheikh Shaban nu deținea o funcție oficială în cadrul unității, membrii săi îl considerau a fi autoritatea politică și chiar emirul real din cadrul unității. El putea emite hotărâri cu caracter obligatoriu (fatwa), și autoritatea lui nu a fost niciodată contestată de Shura. Sheikh Shaban a fost ucis, împreună cu Abu Haris, la un HVO (punct de control militar al Consiliului de apărare croat)⁶ la 14 decembrie 1995.

13. Acordul-cadru general pentru pace, care a marcat încheierea războiului din BH, a fost inițiat la o bază militară din apropiere de Dayton, Statele Unite ale Americii, la 21 noiembrie 1995 și semnat la Paris, Franța la 14 decembrie 1995. Articolul III din anexa 1A la acest acord a cerut retragerea tuturor forțelor străine, inclusiv consilierii individuali, luptătorii pentru libertate, formatorii, voluntarii, și personalul din țările vecine și alte state, indiferent dacă acestea erau în mod legal și militar subordonate la oricare dintre forțele locale. Luând în vedere aceasta, la 14 decembrie 1995 ARBH a desființat El Mujahedinii și a ordonat membrilor săi străini să părăsească țara până la 10 ianuarie 1996. În ciuda rezistenței inițiale, Shura a acceptat ca unitatea să fie desființată. Se pare că premii, cum ar fi „Golden Lily”, s-au dat membrilor săi ca un stimulent pentru străini să plece. Membrii unității au primit, de asemenea, certificate ARBH de serviciu, care au asistat membrii săi străini la dobândirea cetățenia BH. Întrucât majoritatea membrilor străini ai unității au părăsit BH, unii dintre ei (cum ar fi prezentul reclamant) au solicitat cetățenia BH și au continuat să trăiască în BH până la etapa prezentă.
14. După atacurile din 11 septembrie 2001, atitudinea oficială față de mujahedinii străini s-a schimbat dramatic. Mulți au pierdut cetățenia lor BH sau au fost deportați din BH după ce au fost declarați o amenințare la adresa securității naționale.

B. Cazul de față

15. Reclamantul s-a născut în Siria în 1963.
16. În 1983 el a mers în așa-numita Republică Socialistă Federativă Iugoslavia pe atunci pentru a-și continua studiile. A studiat inițial la universitatea din Belgrad, în Serbia, iar apoi la universitatea din Rijeka, în Croația.
17. Se pare că în ultima dată când reclamantul a fost în Siria a fost în ianuarie 1993. S-a aflat timp de o lună timp în care a obținut un nou pașaport sirian.
18. În 1993, după ce s-a întors din Siria, reclamantul a întâlnit o refugiată din BH în Croația. Ei s-au căsătorit într-o ceremonie de nuntă musulmană în 1993 și apoi într-o ceremonie civilă în 1995 (reclamantul a fost căsătorit anterior). Ei au trei copii împreună, născuți în 1994, 1997 și 1999. Soția reclamantului are, de asemenea, trei copii din prima sa căsătorie (primul ei soț a fost ucis la începutul războiului). Reclamantul nu are copii din căsătoria sa anterioară.
19. Deși este cert că reclamantul a fost un membru al unității EL Mujahedinilor, ARBH descrise mai sus, nu este clar pentru cât timp. Conform unui certificat eliberat reclamantului, serviciul său în ARBH a durat din mai 1993 până în decembrie 1995, dar

6 Forțele HVO erau majoritatea formate din populație locală croată. Ele erau loiale autorităților Croației vecine (hotărârile Tribunalului Militar pentru Fosta Iugoslavia în cazurile Blaskic, IT-95-14-T, paragraf 95-123, 3 martie 2000, și IT—95-14-A, paragrafe 167-78, 29 iulie 2004).

3 Forțele ARBH, majoritatea formate din populația musulmană bosniacă, erau loiale autorităților centrale ale BH.

4 La 13 martie 2002 Fundația Islamică Al-Haramain a fost plasată pe lista entităților asociate cu Al-Qaeda, menținută de ONU.

5 La 21 noiembrie 2002, Fundația Internațională a Bunăvoinței și Bosanka Idealna futura, cu sediul în BH, au fost plasate pe lista entităților asociate cu al-Qaeda, menținută de ONU. La 10 februarie 2003 Enaam M. Arnaout, directorul său, a fost condamnat în SUA după ce și-a recunoscut vinovăția într-un caz de înșelătorie conspirată. În acordul motivațional, el a admis că pentru o decadă Fundația Internațională a Bunăvoinței a înșelat donatorii conducându-i să creadă că donațiile lor erau folosite pentru scopuri umanitare, strict pacifiste, în timp ce o parte din acei bani erau returnați către mujahedinii străini din BH.

acest lucru nu este în concordanță cu versiunea evenimentelor declarată de reclamant. Nu este clar nici când a obținut cetățenia BH. I-a fost emis mai întâi un număr național de identificare la 15 aprilie 1995 în baza unei decizii de naturalizare din 22 noiembrie 1994 și din nou, la 28 decembrie 1995, pe baza unei decizii de naturalizare din 23 martie 1992. Cu toate acestea, reclamantul susține că decizia de naturalizare din 23 martie 1992 nu a existat. Într-adevăr, niciodată nu i-a fost livrată, în ciuda numeroaselor sale cereri.

20. În perioada imediată după război, reclamantul a acționat în calitate de lider al unui grup de mujahedini străini și ai suport-erilor lor locali, cu sediul în Boćinja. Grupul pledează pentru versiunea inspirată Wahhabi/Salafi⁷ a Islamului. În rolul său de lider de grup, el a interogată doi localnici sârbi pentru câteva ore în 1998. Acest lucru a dus la condamnarea sa pentru detenție falsă în mai 2000 și o pedeapsă cu închisoarea suspendată.
21. La 14 noiembrie 2001, autoritatea administrativă competentă a anulat decizia de naturalizare din 23 martie 1992. La 7 iunie 2006, Curtea Supremă a Federației BH⁸ a anulat decizia data și a trimis cazul spre reexaminare. La data de 9 ianuarie 2007, autoritatea administrativă competentă a casat deciziile de naturalizare din 23 martie 1992 și 22 noiembrie 1994. Ei au constatat că reclamantul a dobândit cetățenia BH prin intermediul comportamentului fraudulos, informațiilor false și ascunderii de fapte relevante. Ca urmare a acestei decizii, reclamantul a devenit un rezident ilegal în BH. La 5 aprilie 2007, Curtea de stat și la 4 octombrie 2008, Curtea Constituțională au confirmat decizia (a se vedea paragraful 27 de mai jos).
22. La 19 aprilie 2007, reclamantul a solicitat un permis de ședere. La 18 mai 2007, Serviciul pentru străini a respins cererea lui. Acesta a statuat, pe baza rapoartelor de informații confidențiale, că reclamantul era o amenințare la adresa securității naționale. Reclamantul i-a fost acordat un termen de 15 zile pentru plecarea voluntară. La 27 iulie 2007, Ministerul de Securitate, după ce a evaluat dovezile de securitate națională, a confirmat această decizie. La 21 ianuarie 2008, Curtea statului a respins o cerere de revizuire judiciară. La 14 martie 2008 un alt departament al aceleiași instanțe a confirmat această decizie. La 4 octombrie 2008, Curtea Constituțională a anulat decizia Curții de Stat din 14 martie 2008 și a trimis cauza pentru a solicita rejudecarea cauzei (a se vedea paragraful 27 de mai jos).
23. La 1 iunie 2007, reclamantul a solicitat azil. El a susținut că el va fi perceput de către autoritățile siriene, ca membru al Frăției Musulmane scoasă în afara legii (în vederea implicării sale în mit-

inguri organizate de către organizație în anii 1980), sau ca un islamist (având în vedere asocierea lui cu mișcarea mujahedinilor care pledează pentru versiunea inspirată Arabia Wahhabi / Salafi a Islamului). Reclamantul a susținut că autoritățile siriene erau conștiente de activitățile sale în BH, așa cum el a vorbit mereu deschis despre ele (de exemplu, el a dat o serie de interviuri pentru postul de televiziune Al Jazeera și ziarul Asharq Alawsat între 1996 și 2001). Acele autorități au intervievat tatăl și frații săi în mai multe rânduri în acest sens și, în plus, a ținut pe unul dintre frații lui în detenție pentru nouă luni din cauza refuzului său de a-l spiona pe reclamant. El s-a referit la situația lui Muhammad Zammar, un mujahedin de origine siriană, care a fost torturat în Siria și condamnat la doisprezece ani de închisoare pentru că era membru al Frăției Musulmane (deși nici o dovadă a apartenenței la organizație nu a fost prezentată în proces), aparținând unei organizații formate cu scopul de a schimba structura economică sau socială a statului, desfășurarea unor activități care amenințau statul sau ar putea deteriora relațiile cu o țară străină și slăbirea sentimentului național și de incitare la conflicte sectare. Reclamantul a afirmat că el ar putea fi, de asemenea, vizat, din cauza evaziunii sale de la serviciu militar. Având în vedere toate cele expuse mai sus și situația politică generală și a drepturilor omului în Siria, reclamantul a susținut că expulzarea sa în Siria, l-ar expune unui risc de a fi supus la tratament rău. În cele din urmă, el a susținut că expulzarea sa ar fi contrară articolului 8 din Convenție, având în vedere situația familiei sale.

24. La data de 8 august 2007, Serviciul de azil a refuzat cererea de azil și a acordat reclamantului un termen de cincisprezece zile pentru plecarea voluntară. Acesta a considerat că reclamantul nu s-a confruntat cu un risc real de a fi supus la rele tratamente, dat fiind că el nu a fost niciodată un membru al Frăției Musulmane (spre deosebire de Muhammad Zammar menționat mai sus). A mai constatat că nu a fost demonstrat că el ar putea fi maltrat numai din cauza luptelor sale împreună cu mujahedinii străini în BH (având în vedere faptul că niciuna dintre părțile la războiul din BH nu au fost fie aliați sau dușmani ai Siriei) sau din cauza evaziunii sale de la serviciu militar. În ceea ce privește susținerile reclamantului cu privire la tatăl și frații săi, Serviciul de Azil le-a respins ca fiind neîntemeiate. În sfârșit, Serviciul de azil a considerat plângerea cu privire la articolul 8 ca fiind lipsită de relevanță într-un caz de azil. La 21 ianuarie 2008, Curtea de Stat a confirmat această decizie. La 4 octombrie 2008, Curtea Constituțională a anulat o parte a deciziei Curții statului cu privire la articolul 8 și a remis-o pentru rejudecare. Aceasta a admis restul acestei decizii (a se vedea paragraful 27 de mai jos).
25. La 29 ianuarie 2008, Curtea a decis să indice Guvernului că reclamantul nu ar trebui să fie expulzat în așteptarea deciziei definitive a Curții Constituționale în cazul reclamantului (AP 1222-1207), și pentru o perioadă de cel puțin șapte zile de la notificarea acestei decizii (a se vedea punctul 4).
26. La 4 iunie 2008, Departamentul de Stat al SUA a editat în 2007 Raportul pe țară privind terorismul în BH, în care reclamantul (cunoscut sub numele de AbuHamza al-Suri), a fost identificat în mod eronat ca fiind condamnatul terorist AbuHamza al-Masri (care, de asemenea, a luptat cu mujahedinii străini în BH).
27. La 4 octombrie 2008, Curtea Constituțională a pronunțat decizia în cazul reclamantului (AP 1222-1207). Aceasta a anulat decizia Curții de Stat din 14 martie 2008 (a se vedea punctul 22 de mai sus), și decizia Curții de Stat din 21 ianuarie 2008, parțial (a se vedea paragraful 24 de mai sus). Aceasta a admis restul din decizia Curții de stat din 21 ianuarie 2008 și decizia Curții de stat din 5 aprilie 2007, în întregime (a se vedea para-

7 Conform Grupului pe Criza Internațională, Salafiyya a început ca o mișcare e reformei moderne în Orientul Mijlociu la sfârșitul secolului XIX. Fondatorii săi, siitul persan Jamal al-Din al-afgan (1838-1897) sunni egiptean Mohamed Abduh (1849-1905), s-au preocupat mai presus de toate să creeze posibilități lumii musulmane pentru a se ridica la provocările puterii occidentale. Această combinație reformistă de de fundamentalism selectiv "înapoi la bază" și modernism selectiv (acceptarea științei Vestice și a ideilor politice, în special democrație liberală și guvernul constituțional) a intrat în eclipsă după Primul Război Mondial. În tulburările politice din Orientul Mijlociu după destrămarea Imperiului Otoman, eliminarea Califatului, expansiunea așezărilor evreiești în Palestina și crearea de protectorate britanice și franceze (Irak, Palestina, Siria, Transiordania), mișcarea Salafiyya a evoluat într-o direcție semnificativ anti-occidentală și conservatoare, sub îndrumarea lui Rashid Rida (1865-1935). Acest lucru a implicat o apropiere explicită începând cu sfârșitul anilor 1920 dintre mișcarea Salafiyya și doctrinele Wahhabi susținute de triumfătoare dinastie Al-Saud în Arabia (a se vedea raportul Grupului Internațional de Criză privind Înțelegerea Islamismului din 2 martie 2005, p. 9).

8 BH constă din două entități (Federația BH și Republica Srpska) și districtul Brcko.

graful 21 de mai sus).

28. La 6 octombrie 2008, Serviciul pentru Străini a plasat solicitantul într-un centru de imigrare pe motive de securitate, în conformitate cu secțiunea 99 alineatul (2) litera (b) din Legea privind străinii 2008. La data de 10 octombrie 2008, Curtea de Stat, după ce a evaluat dovezile de securitate națională, a confirmat această decizie. În recursul său constituțional, reclamantul a susținut că, chiar dacă el a constituit, într-adevăr o amenințare de securitate, acest factor nu ar fi suficient în sine pentru a justifica detenția sa (el s-a bazat pe *Lawless c. Irlandei* (nr. 3), 1 iulie 1961, seria A nr. 3; *Guzzardi c. Italiei*, 6 noiembrie 1980, seria A nr. 39, precum și *Ciulla v. Italia*, 22 februarie 1989, seria A nr. 148). La 28 martie 2009, Curtea Constituțională a statuat că custodia reclamantului a fost legală și în concordanță cu Convenția. Perioada inițială de detenție a fost prelungită lunar pe motive de securitate până în februarie 2011 (vezi paragraful 32 de mai jos). Toate ordinele de extindere au fost admise de Curtea de stat și unele dintre ele, de asemenea, de către Curtea Constituțională (apeluri constituționale referitoare la ordinele rămase sunt în curs).
29. La 17 octombrie 2008 Amnesty International, Comitetul Helsinki din BH și Human Rights Watch au cerut autorităților BH să nu deporteze reclamantul în Siria, din cauza unui risc grav de maltratare.
30. Ca urmare a deciziei Curții Constituționale din 4 octombrie 2008 (a se vedea punctul 27 de mai sus), la 17 noiembrie 2008, Curtea de Stat a anulat o parte a deciziei Serviciului de azil din 8 august 2007 menționate la punctul 24 de mai sus și a cerut ca acest serviciu să examineze dacă indicația unui termen pentru plecarea voluntară a fost contrară articolului 8 din Convenție. La 6 martie 2009, Serviciul de azil a considerat că măsura contestată era în conformitate cu articolul 8. La 17 august 2009, Curtea de Stat a anulat această decizie. La 17 septembrie 2009, Serviciul de Azil din nou, a considerat că măsura contestată era în conformitate cu articolul 8. La data de 15 decembrie 2009, Curtea de Stat a anulat această decizie. La data de 15 ianuarie 2010, Serviciul de Azil din nou, a considerat că măsura contestată a fost în conformitate cu articolul 8. La data de 17 decembrie 2010, Curtea de Stat a confirmat această decizie. A fost subliniat faptul că indicația unei perioade de plecare voluntară nu ar trebui să fie confundat cu un ordin de deportare și că problema dacă plecarea reclamantului ar fi contrară articolului 8 ar trebui să fie mai adecvat examinată în cadrul unei proceduri de deportare. Se pare că un apel constituțional împotriva acestei decizii este în curs.
31. Ca urmare a deciziei Curții Constituționale din 4 octombrie 2008 (a se vedea punctul 27 de mai sus), la 17 noiembrie 2008, Curtea de Stat a evaluat dovezile de securitate națională și a confirmat decizia Ministerului de Securitate din 27 iulie 2007 menționate la punctul 22 de mai sus. Ea s-a bazat pe condamnarea reclamantului din luna mai 2000 (a se vedea punctul 20 de mai sus), amenințările sale publice împotriva autorităților de stat, statutul său în comunitatea mujahedinilor, care i-a permis să emită o hotărâre cu caracter obligatoriu (fatwa), prelegerile sale la o moschee din Sokolovic kolonija, o suburbie a Sarajevo, pledând pentru versiunea inspirată Arabia Wahhabi / Salafi a Islamului și încercările sale de a obține ilegal muniție. De asemenea, au fost luate în considerație unele dovezi secrete. În urma unui recurs constituțional, la 31 ianuarie 2009 Curtea Constituțională a dispus ca măsură provizorie că reclamantul nu ar trebui să fie expulzat în cursul unei proceduri în fața Curții Constituționale. La 28 martie 2009, Curtea Constituțională a anulat decizia Curții de stat din 17 noiembrie 2008 și a trimis cauza spre rejudecare. În continu-

are, a ordonat ca măsură interimară să rămână în vigoare până când Curtea de Stat ar fi examinat cererea în conformitate cu articolul 8 din Convenție. La 22 mai 2009, Curtea de Stat a anulat deciziile administrative de primă și a două instanță și a trimis cauza la Serviciul de străini pentru reexaminare. La 17 iunie 2009, Serviciul de străini a respins cererea pentru un permis de ședere și a acordat reclamantului un termen pentru plecarea voluntară de cincisprezece zile. La 27 iulie 2009, Ministerul de Securitate a confirmat această decizie. La data de 23 decembrie 2009, după ce a evaluat dovezile de securitate națională, Curtea de Stat a confirmat această decizie. S-a bazat, printre altele, pe faptul că numele reclamantului a apărut pe o listă de criminali internaționali, listă în posesia Poliției Criminale Internaționale (INTERPOL). La 1 iulie 2010 un alt departament al aceleiași instanțe a confirmat această decizie. Se pare că reclamantul a depus un apel constituțional în această privință, care este încă în curs.

32. La 1 februarie 2011, Serviciul de străini a emis un ordin de deportare: acesta a decis să expulzeze reclamantul și să-i interzică să re-între în țară în următorii cinci ani. La data de 02 martie 2011 și 29 noiembrie 2011, Ministerul de Securitate și Curtea de stat, au confirmat, respectiv, această decizie. Reclamantul a fost de atunci deținut cu intenția deportării în conformitate cu articolul 99 (1) litera (a) din Legea privind străinii 2008.
33. La 15 martie 2011, Curtea a decis să indice Guvernului că reclamantul nu ar trebui să fie expulzat în Siria, până la o notificare ulterioară (a se vedea punctul 7 de mai sus).

II. LEGISLAȚIE NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

V. Legile cu privire la străini din 2003 și 2008

Legea cu privire la străini din 2003 (*Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu*, Monitorul Oficial nr. BH 29/03 și 4/04 - „Legea din 2003”) a fost în vigoare din 14 octombrie 2003 până la 14 mai 2008. La o dată ulterioară Legea cu privire la străini din 2008 - a intrat în vigoare. (Monitorul Oficial BH nr. 36/08 „Act 2008”). Legea din 2003 a fost aplicată cererii prezente pentru azil a reclamantului și cererii de aplicare pentru un permis de ședere, deoarece procedurile au început înainte de intrarea în vigoare a legii din 2008. Pe de altă parte, Legea din 2008 a fost aplicată detenției reclamantului.

1. Azilul și rămânerea pe motive umanitare

34. Secțiunea 72 din Legea din 2003 prevedea că azilul trebuie să fie acordat unui străin, care, ca urmare a unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat pe motive de rasă, religie, naționalitate, opinie politică sau apartenență la un anumit grup social, se află în afara țării lui sau al ei de cetățenie și nu a putut sau, din cauza acestei temeri, nu dorea să beneficieze de protecție a acestei țări. Principiul nereturnării a fost inclus în secțiunea 60 din lege, după cum urmează: „Un străin nu va fi returnat sau expulzat în nici un fel către frontierele teritoriilor unde viața lui sau a ei sau libertatea sa ar fi amenințată pe motive de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, indiferent dacă persoanei în cauză i-a fost sau nu acordat azil. Interdicția de returnare sau expulzare, se aplică, de asemenea, persoanelor în privința cărora există o suspiciune rezonabilă pentru a crede că ar fi în pericol de a fi supuse torturii sau altor tratamente inumane sau degradante. Un străin nu poate fi returnat sau expulzat într-o țară în care el sau ea nu este protejat de a fi trimis într-un astfel de teritoriu.” În conformitate cu secțiunea 79 din Legea din 2003, străinii ale căror cereri de azil au fost refuzate ar trebui să li se acorde permisiunea de a rămâne pe motive umanitare, în cazul în care îndepărtarea lor din teritoriu ar încălca principiul nereturnării.

2. Ordin de deportare și direcțiile de îndepărtare

35. În conformitate cu secțiunea 57 alineatul (1) litera (i) din Legea din 2003, autoritățile aveau dreptul de a emite ordine de deportare împotriva străinilor care constituie o amenințare pentru ordinea publică sau securitatea națională. Legea din 2008 conține o prevedere similară (secțiunea 88 alineatul (1) litera (h) din acest act). Deși nu este clar dacă un recurs împotriva unui ordin de deportare a avut efect suspensiv în conformitate cu Legea din 2003 (a se vedea punctul 58 din act), o atare cale de atac suspendă deportarea în conformitate cu secțiunea 87 din Legea 2008. În conformitate cu ambele legi, o cerere de azil și o cerere de revizuire judiciară împotriva unui refuz de a da curs unei astfel de cereri suspendă deportarea (secțiunile 61 și 78 din Legea din 2003 și secțiunile 92, 109 (9) și 117 din Legea 2008). În conformitate cu secțiunea 62 din Legea din 2003 și pct. 93 din Legea 2008, odată ce un străin a devenit subiect de expulzare, direcții de îndepărtare se emit în termen de șapte zile. O cale de atac nu suspendă deportarea.

3. Reținerea (detenția) străinilor

36. În conformitate cu punctul 99 alineatul (2) litera (b) din Legea 2008, un străin trebuie să fie reținut (deținut) în cazul în care a fost stabilit că el sau ea constituie o amenințare pentru ordinea publică sau securitatea națională, indiferent dacă un ordin de deportare a fost emis. Un ordin inițial de detenție este valabil pentru 30 de zile (secțiunea 100 (3) din act). Acesta poate fi extins ori de câte ori este nevoie, până la 30 de zile de fiecare dată. Cu toate acestea, perioada totală de reținere (detenție) poate depăși 180 de zile numai în situații excepționale, cum ar fi în cazul în care un străin împiedică îndepărtarea lui sau ei sau în cazul în care este imposibil de a îndepărta un străin în termen de 180 de zile pentru alte motive (vezi secțiunea 102 din actul). B. Legea cu privire la informațiile secrete din 2005

37. Legea cu privire la informațiile secrete din 2005 (Zakon o zaštitni tajnih podataka, Monitorul Oficial nr de BH. 54/05 și 12/09) a intrat în vigoare la 17 august 2005. În conformitate cu secțiunea 5 din lege, judecătorii Curții de stat și ai Curții Constituționale au acces la toate nivelurile de date secrete, fără alte formalități (de exemplu, clearance-ul de securitate sau autorizație specială), în cazul în care un astfel de acces este necesar pentru exercitarea atribuțiilor lor.

III. TEXTE INTERNAȚIONALE

V. Cu privire la Bosnia și Herțegovina

38. Partea relevantă din cele mai recente observații finale pe BH al Comitetului Națiunilor Unite împotriva torturii prevede după cum urmează (a se vedea documentul CAT/C/BH/CO/2-5 din 20 ianuarie 2011, § 14): „Fără a aduce atingere [secțiunea 91 din Legea privind străinii 2008] principiului interdicției de întoarcere, Comitetul rămâne îngrijorat de faptul că rapoartele autorităților competente din BH nu au reușit să evalueze corect riscul returnării cu care se confruntă cei care aplică pentru protecție internațională și că persoanele considerate a fi o amenințare la adresa securității naționale sunt supuse de a fi returnate sau expulzate într-un alt stat în care există motive serioase pentru a crede că ei ar fi în pericol de a fi supuși torturii. Este, de asemenea, îngrijorat cu privire la rata foarte scăzută de succes a cererilor de azil.”

39. Comisarul pentru Drepturile Omului, o instituție independentă în cadrul Consiliului European, a fost mandatat pentru a promova conștientizarea și respectarea drepturilor omului în 47 de state membre a Consiliului European. Raportul său recent pe BH (docu-

mentul CommDH (2011) 11 din 29 martie 2011, § 97), prevede, în partea relevantă, după cum urmează: „Potrivit ICNUR, din cei 180 de refugiați recunoscuți în Bosnia și Herțegovina, 163 sunt din Kosovo. Majoritatea dintre ei au fost recunoscuți înainte de predarea determinării statutului de refugiat de către ICNUR autorităților din BH în 2004. Începând cu anul 2004, statutul de refugiat a fost acordat doar pentru opt persoane, dintre care niciunul nu este din Kosovo (cinci palestinieni, un sârb, un saudit și unul din Sri Lanka). În plus, Ministerul de Securitate a acordat protecție subsidiară la patru minori romi din Kosovo în iunie 2009, și unui Bosniac din Kosovo.”

B. Cu privire la Siria

40. Potrivit mai multor surse viabile și obiective, tortura și alte forme de maltratare au fost folosite pe scară largă și cu impunitate în secțiile de poliție și centrele de detenție ale agențiilor de securitate. Partea relevantă din Raportul pe țară 2010 privind Practicile privind Drepturile Omului în Siria al Departamentului de Stat al SUA prevede, după cum urmează: „Conform articolului 28 din Constituție,” nimeni nu poate fi torturat fizic sau mental sau tratat într-un mod umilitor”. Cu toate acestea, forțele de securitate au continuat să utilizeze tortura frecvent. Organizațiile locale pentru drepturile omului au continuat să citeze numeroase cazuri credibile în care forțele de securitate ar fi abuzat și torturat deținuții și prizonierii și au susținut că multe cazuri de abuz n-au fost declarate. Persoanele care au suferit tortura sau bătăile în timp ce erau reținuți au refuzat să permită ca numele lor sau detaliile privind cazurile lor să fie raportate de teama represaliilor guvernamentale. Foști prizonieri, deținuți, și repute grupuri locale pentru drepturile omului au raportat că metodele de tortură și abuz includeau șocuri electrice, smulgerea unghiilor, arderea organelor genitale, forțarea obiectelor în rect; bătăi în timp ce victima este suspendată de tavan de tâlpile la picioare; aruncarea alternativ al victimelor în apă rece și bătaia lor în camere extrem de reci, hiperextensia coloanei vertebrale; încheierea corpului în cadrul la o roată și biciuirea părților expuse ale corpului, folosind un scaun înapoi-îndoire la asfixierea victimei sau fracturarea coloanei vertebrale; și expunerea prizonierilor goi în public. În anii anteriori, Amnesty International a documentat 38 de tipuri de tortură și rele tratamente folosite împotriva deținuților în țară. Amnesty International a raportat că tortura apărea și persista cel mai probabil în timp ce deținuții erau ținuti la unul dintre centrele de detenție operate de către mai multe servicii de securitate diferite, în țară, în special în timp ce autoritățile încercau să extragă o mărturie sau informații. Instanțele sistematic utilizau mărturii extrase sub presiune ca mijloace de probă, iar cererile acuzațiilor de tortură n-au fost aproape niciodată investigate.” Partea relevantă din observațiile finale cele mai recente privind Siria ale Comitetului Națiunilor Unite împotriva torturii prevede după cum urmează (document de CAT/C/SYR/CO/1 din 25 mai 2010, § 7 și 15): „Comitetul este profund preocupat de numeroase, consecvente acuzații, în curs de desfășurare în ceea ce privește utilizarea de rutină a torturii de către organele de drept și de oficialii de anchetă, la instigarea sau cu consimțământul acestora, în special în locurile de detenție. Acesta este, de asemenea, în cauză, preocupat cu rapoarte credibile precum că astfel de acte apar frecvent înainte ca acuzațiile oficiale să fie stabilite, precum și în timpul perioadei de detenție înainte de proces, atunci când deținutul este lipsit de garanții juridice fundamentale, în special accesul la consiliere juridică.” „Comitetul este, de asemenea, preocupat cu rapoarte precum că statul a stabilit centre secrete de detenție sub comanda serviciilor de informații, cum ar fi serviciul de informații militar, Direcția de Securitate politică, Direcția Generală a serviciilor de informații și Direcția de Servicii de informații ale Forțelor Aeriene. Centrele controlate

de aceste servicii nu sunt accesibile organismelor de monitorizare independentă și control, și nu sunt supuse revizuirii de către autorități. Comitetul este în continuare preocupat de faptul că deținuții sunt lipsiți de garanții juridice fundamentale, inclusiv a unui mecanism de supraveghere în ceea ce privește tratamentul lor și procedurile de revizuire în ceea ce privește detenția lor. Comitetul este, de asemenea, îngrijorat cu privire la acuzațiile că cei reținuți în astfel de instalații ar putea fi deținuți pentru perioade lungi de timp, fără un control jurisdicțional, în practică, în detenție incommunicado și supuși la torturi sau tratamente crude, inumane sau degradante. „

41. Se spune, Islamiștii reali sau suspectați și membri ai Frăției Musulmane interzise au fost supuși la abuzuri deosebit de aspre. Conform raportului anual Amnesty International 2011, ei s-au confruntat cu arestul, detenția prelungită, tortură și alte forme de rele tratamente, și procese inechitabile (a se vedea de asemenea raportul Human Rights Watch Departamentul de Justiție: Curtea Supremă a Siriei pe Securitatea de Stat din februarie 2009, pp 4-5). Cei condamnați de apartenență la Frăția Musulmană au fost condamnați la moarte, dar sentințele lor au fost imediat comutate la pedepse cu închisoarea de doisprezece ani. Sute de prizonieri islamiști condamnați au fost ținuți în închisoarea militară Saydnya, în care condițiile sunt dure.
42. Potrivit notei de orientare operațională a Ministerului de Interne din Marea Britanie cu privire la Siria, din noiembrie 2011, § 3.7.10, autoritățile au adoptat o poziție mai severă față de toate exprimările opoziției politice prin creșterea brutalității de la debutul de protest politic și tulburări civile din martie 2011 (a se vedea, de asemenea, raportul Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului privind situația drepturilor omului în Siria din 15 septembrie 2011 documentul A/HRC/18/53, sugerând faptul că amploarea și natura abuzurilor constante ale drepturilor omului se pot ridica la crime împotriva umanității). Prin urmare, în cazul în care un solicitant a fost deja implicat în activitatea politică de opoziție, sau al cărui convingeri dovedesc faptul probabil că el va lua parte în viitor la o astfel de activitate, sau care ar putea fi perceput de a deține puncte de vedere opuse în cazul în care s-ar întoarce în Siria, o subvenție de azil este susceptibil de a fi adecvată.
43. În urma unei misiuni de stabilire a faptelor în Siria, Liban și regiunea Kurdistan din Irak, Crucea Roșie din Austria și Serviciul de Imigrări danez a publicat un raport pe probleme de drepturile omului cu privire la situația kurzilor în Siria în mai 2010. Observațiile sale generale despre pedeapsa pentru evaziune din serviciul militar (pag. 65) prevăd după cum urmează: „O sursă diplomatică occidentală a constatat că este probabil că, dacă o persoană inclusă în serviciul militar în timp ce are reședință în străinătate, la întoarcerea în Siria, el va fi identificat de către autoritățile de imigrare, și numele lui va apărea pe o listă de persoane căutate. Autoritățile de imigrare îl vor instrui să raporteze la serviciul militar, de obicei, în termen de două săptămâni sau până la o lună. Cu toate acestea, în cazul în care el nu se prezintă la serviciul militar în cadrul de timp specificat, el va fi chemat la tribunalul militar și va fi acuzat de evaziune din serviciu militar. Orice pedeapsă cu închisoarea emis în absența de către un tribunal militar va fi comutată la trei luni de serviciu suplimentar în armată. A fost adăugat că, în realitate, nimeni nu merge la închisoare pentru evaziune de la serviciu militar. Pe baza informațiilor de la un avocat sirian, ambasada suedeză a raportat în 2004 că: instanțele militare „decid pedeapsa pentru problemele legate de forțele de apărare. Pedeapsa pentru neapariția la serviciu variază între 2-6 luni. Cu toate acestea, ca urmare a emiterii de decrete de amnistie în mod regulat și

anual, de către președinte, aceasta nu se aplică în practică. În plus, deoarece aceste sentințe sunt emise în lipsa persoanelor, acestea sunt supuse la obiecție și apoi la anulare. În acest fel, o persoană ar putea fi libertate în termen de o zi de la arest sau de la predare. Mai târziu, procesul se repetă în momentul în care o persoană este liberă. Verdictul va fi fie găsit nevinovat, fie crima este acoperită de legea privind amnistia. Potrivit Amnesty International, bărbații care se eschivează de la serviciu militar obligatoriu (durata de 21 de luni), se confruntă cu diferite niveluri ale pedepsei în funcție de circumstanțele cazului: persoanele care au fost în străinătate și nu a reușit să raporteze atunci când sunt citați pentru serviciu militar sunt arestați de către poliția militară imediat după întoarcerea în Siria și pedepsiți cu două până la trei luni de închisoare (de obicei, în închisoarea de la Tadmur); persoanele care nu reușesc să se prezinte la serviciul militar în timp ce se afla în Siria sunt arestați și trimiși în detenție pe un termen de trei luni, apoi supuși unei detenții ulterioare pe un termen mai mare de șase luni, dacă nu reușesc să efectueze serviciul militar, după finalizarea primului termen de închisoare.”

LEGEA

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

44. Reclamantul a pretins că expulzarea sa în Siria, l-ar expune la riscul de tratament contrar articolului 3, care prevede după cum urmează: „Nimeni nu poate fi supus torturii sau tratamentelor inumane sau degradante.”

A. Admisibilitatea

45. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție și că nu este inadmisibilă din orice alte motive.

B. Fondul

46. Reclamantul, în esență, a repetat ceea ce a spus, în cadrul procedurii sale de azil (a se vedea paragraful 23 de mai sus).
47. Guvernul a susținut că cererea solicitantului de azil a fost luată în considerare cu atenție și a fost respinsă de către autoritățile naționale, deoarece reclamantul nu a reușit să demonstreze că riscul pentru el a fost real. În opinia lor, evaluarea la nivel național a fost adecvată și suficient de susținută de materiale interne și materiale provenite de la o varietate de surse obiective și de încredere.
48. Human Rights Watch, în observațiile sale din 2 martie 2011, a subliniat natura vădită (ius cogens) de interdicție a torturii și a principiului său aferent al nereturnării (ei s-au bazat pe rezoluția Adunării Generale a Națiunilor Unite nr. 62/159 din 11 martie 2008 - Protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în lupta împotriva terorismului – și jurisprudența Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului și a Comitetului împotriva torturii). În ceea ce privește Siria, a susținut că de-a lungul anilor, persoanele acuzate de a fi islamiști au suferit procese inechitabile și tortură.
49. Curtea reiterează că, fiind o chestiune bine-stabilită de dreptul internațional și sub rezerva obligațiilor sale ce rezultă din tratate, inclusiv cele care decurg din convenție, un stat contractant are dreptul de a controla intrarea, șederea și expulzarea străinilor (a se vedea, printre multe alte autorități, Ūner c.Țările de Jos [GC], nr. 46410/99, § 54, CEDO 2006-XII). Dreptul la azil nu este inclus nici în Convenție, nici în protocoalele sale (Salah Sheekh c.Țările de Jos, nr 1948-1904, § 135, 11 ianuarie 2007). Expulzarea de către un stat contractant poate, totuși, să dea naștere la o chestiune în temeiul articolului 3 și, prin urmare poate angaja

responsabilitatea statului în temeiul Convenției, în cazul în care motive substanțiale s-au dovedit pentru a crede că persoana în cauză, în cazul în care ar fi expulzat, se confruntă cu un risc real de a fi supus la rele tratamente. Într-un astfel de caz, articolul 3 implică o obligație de a nu expulza persoana în țara în cauză (a se vedea Saadi împotriva Italiei [GC], nr. 37201/06, § 125, 28 februarie 2008). Deoarece interzicerea torturii sau tratamentelor inumane sau degradante este absolută, comportamentul solicitanților, nedorit sau periculos, nu pot fi luat în considerare (ibid., § § 127 și 138).

50. Evaluarea existenței unui risc real trebuie să fie riguroasă (a se vedea Chahal c.Regatul Unit, 15 noiembrie 1996, § 96, Culegere de hotărâri și decizii 1996-V). Ca o regulă, aceasta este pentru ca reclamantii să dovedească faptul că există motive serioase pentru a crede că, dacă măsura pe care s-au plâns ar fi pusă în aplicare, aceștia ar fi expuși unui risc real de a fi supuși la tratament contrar articolului 3 (N. c.Finlandei, nr. 38885/02, § 167, 26 iulie 2005). În cazul în care o astfel de dovadă este invocată, este datoria Guvernului să risipească orice îndoieli cu privire la aceasta. Curtea va lua ca bază toate materialele plasate înaintea acesteia sau, în cazul în care materialul este necesar, îl va obține din proprie inițiativă. Aceasta va face acest lucru în special atunci când un reclamant - sau o parte terță în sensul articolului 36 din Convenție - oferă motive întemeiate care pun la îndoială acuratețea informațiilor invocate de către Guvernul pârât. Curtea trebuie să se asigure că evaluarea efectuată de către autoritățile statului contractant este adecvată și suficient de susținută de materiale de pe piața internă, precum și de materiale originare din alte surse viabile și obiective, cum ar fi, de exemplu, alte state contractante sau non-contractante, agențiile Națiunilor Unite și organizații non-guvernamentale de renume (NA. c.Regatul Unit, nr. 25904/07, § 119, 17 iulie 2008).
51. În cazul în care un reclamant nu a fost încă deportat atunci când Curtea examinează cauza, data relevantă va fi cea a procedurii în fața Curții (Saadi c.Italiei, citată mai sus, § 133). O evaluare completă și curentă este solicitată pentru că situația într-o țară de destinație se poate schimba în cursul timpului. În timp ce poziția istorică prezintă interes în măsura în care aceasta poate clarifica situația actuală și evoluția acesteia, probabil condițiile actuale sunt cele care sunt decisive și, prin urmare, este necesar să se ia în considerare informațiile care au ieșit la lumină după decizia finală luată de autoritățile naționale (a se vedea Salah Sheekh, citată mai sus, § 136).
52. Revenind la cazul de față, Curtea consideră că autoritățile naționale nu au luat suficient în considerare natura mișcării mujahedinilor din care solicitantul, fără îndoială, făcea parte. A fost observat la punctul 9 de mai sus faptul că, deși unii mujahedini străini au venit la BH cu intenția de a furniza asistență umanitară și/sau efectuarea de muncă misionară, mulți dintre ei au avut obiective jihadiste. Ei au avut legături cu fundamentaliștii din toată lumea (în special, prin intermediul Institutului Cultural Islamic din Milano), și cu organizațiile de caritate care au fost introduse pe lista Organizației Națiunilor Unite de entități asociate cu Al-Qaeda ((cum ar fi Al Haramain & Al Masjed Al Aqsa Fundația de Caritate, Al Haramain Foundation islamice, International Taibah, Igasa, Al Furqan și Fundația Internațională a Bunăvoinei). De asemenea, este bine-cunoscut faptul că unii mujahedini au fost membri ai Al-Qaeda (de exemplu, Nasser Al Bahri, de asemenea, cunoscut sub numele de Abu Jandal, a fost admis în cercul lui Osama bin Laden, după ce a luptat în BH și Somalia⁹).
53. În plus, în urma războiului în BH solicitantul a dat o serie de

interviuri la unele dintre cele mai importante puncte a mass-media arabe, Al Jazeera, canal de televiziune și ziare Asharq Alawsat, dezvăluind asocierea sa cu mișcarea mujahedinilor și faptul că pledează pentru versiunea inspirată Arabia Wahhabi / Salafi a Islamului. Chiar presupunând că acest lucru a rămas neobservat de către autoritățile siriene, reclamantul a fost adus din nou în centrul atenției atunci când a fost în mod eronat identificat ca terorist condamnat Abu Hamza al-Masri în Raportul pe țară asupra terorismului în BH, al Departamentului de Stat al SUA (a se vedea paragraful 26 de mai sus), și arestat în BH pe motive de securitate națională. Curtea este de părere că acești factori ar putea să-l facă o persoană de interes pentru autoritățile siriene. În fapt, reclamantul a prezentat un document emis de către serviciile de securitate siriene la 16 august 2002 în care se indică faptul că el ar trebui să fie arestat la momentul intrării sale în țară și un document emis de către forțele armate siriene la 15 octombrie 2009 indicând faptul că serviciile de securitate dețineau un dosar care conținea informații despre solicitant. Guvernul pârât nu a contestat autenticitatea acestor documente.

54. Având în vedere cele de mai sus, raportul Siriei privind drepturilor omului (prevăzute la punctele 40-41), și faptul că situația din Siria s-a deteriorat de la debutul de protest politic și tulburări civile în martie 2011 (paragraful 42 de mai sus), Curtea consideră că există un risc real ca reclamantul, în cazul deportării în Siria, ar putea fi supus la rele tratamente. Prin urmare, deportarea sa în Siria ar putea încălca articolul 3, în circumstanțele actuale.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

55. Reclamantul a contestat legalitatea detenției sale. El a invocat articolul 5 § 1 al Convenției, partea relevantă al căruia care prevede, după cum urmează: „1. Orice persoană are dreptul la libertate și la securitatea persoanei. Nimeni nu va fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și în conformitate cu o procedură prevăzută de lege: ... (c) arestarea sau detenția legală a unei persoane efectuate în scopul aducerii sale în fața autorității judiciare competente pe baza suspiciunii rezonabile precum că a comis o infracțiune sau atunci când este considerat în mod rezonabil necesar pentru a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după ce a făcut acest lucru; (f) arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să intre neautorizat în țară sau a unei persoane împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare sau de extrădare.”

A. Admisibilitatea

56. Curtea constată că această plângere nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție și că nu este inadmisibilă din orice alte motive. Prin urmare, trebuie declarată admisibilă.

B. Fondul

57. Reclamantul a susținut că arestarea sa a fost arbitrară, dat fiind faptul că un ordin de deportare a fost eliberat numai la 1 februarie 2011 (mai mult de doi ani și trei luni de la arestarea sa). El s-a mai plâns de durata detenției sale (mai mult de trei ani).
58. Guvernul a susținut că detenția reclamantului a fost în conformitate cu dreptul intern, în conformitate cu care un străin trebuie să fi reținut în cazul în care a fost stabilit că el sau ea constituie o amenințare la adresa securității naționale (a se vedea paragraful 36 de mai sus), și cu articolul 5 § 1 (f) din convenție. Ei au mai susținut că era în interesul reclamantului că afirmațiile sale să fie examinate de către instanțele naționale și,

9 În anul 2000 el a fost arestat în Yemen; în 2002 el a fost eliberat ca parte a programului de reabilitare a jihadistilor Yemenei.

în consecință, că durata detenției sale nu ar putea fi considerată ca fiind excesivă (s-au referit la Chahal, citată mai sus, § 117). În cele din urmă, aceștia au adăugat că perioada invocată a fost parțial acoperită de măsuri interimare a Curții în conformitate cu articolul 39 din Regulamentul Curții.

59. Human Rights Watch, în observațiile sale din 2 martie 2011, afirmă că dreptul la libertate și securitate și libertate de la arestarea și detenția arbitrară protejează toate persoanele, în toate circumstanțele, inclusiv străinii, în contextul de securitate națională și imigrație (s-au bazat pe A. și alții v.Regatul Unit [GC], nr 3455/05, 19. februarie 2009).

60. Articolul 5 consacră un drept uman fundamental: protejarea individului împotriva interferențelor arbitrare de către stat cu dreptul său la libertate. Textul de la articolul 5 face clar faptul că garanțiile pe care le conține se aplică la „toată lumea”. Sub-paragrafele (a) la (f) a articolului 5 § 1 cuprind o listă exhaustivă de motive admise pe baza cărora persoanele pot fi private de libertate și nici o privată de libertate nu va fi legală dacă nu se încadrează în unul din aceste motive. Una dintre excepții, cuprinse în sub-alineatul (f), permite statului de a controla libertatea străinilor în contextul imigrării (a se vedea, printre alte autorități, A. și alții, citată mai sus, § § 162 - 63).

61. Sub-paragraful (f) al articolului 5 § 1 nu cere ca detenția să fie considerată în mod rezonabil necesară, de exemplu, pentru a preveni o persoană de la a comite o infracțiune sau să fugă. În acest sens, acesta oferă un nivel diferit de protecție de la sub-punctul (c) a articolului 5 § 1. Tot ceea ce este necesar în conformitate cu această prevedere este faptul că procedurile de deportare să fie în curs de desfășurare și urmărite cu diligență (a se vedea Chahal, citată mai sus, § § 112 - 13). Privarea de libertate trebuie să fie, de asemenea, „legală”. În cazul în care „legalitatea” detenției este în discuție, inclusiv întrebarea dacă „o procedură prevăzută de lege”, a fost urmată, în esență, Convenția se referă la legislația națională și prevede obligația de a se conforma normelor de fond și de procedură din legislația națională. Conformitate cu legislația națională nu este, însă, suficientă: orice privată de libertate ar trebui, în plus, să fie în concordanță cu scopul de a proteja individul împotriva la tot ce e arbitrar- și noțiunea de „arbitrar” de la articolul 5 § 1 se extinde dincolo de lipsa de conformitate cu legislația națională, astfel că o privată de libertate poate fi legală în ceea ce privește dreptul intern, dar oricum arbitrară și contrară Convenției (a se vedea Saadi c.Unite Unit [GC], nr. 13229/03, § 67, 29 ianuarie 2008).

62. Guvernul a susținut că prezentul reclamant a fost reținut în mod legal ca o persoană împotriva căreia a fost să fie luate măsuri în vederea deportării în conformitate cu al doilea aspect al articolului 5 § 1 (f). Cu toate acestea, Curtea notează că procedura de deportare împotriva reclamantului a fost instituită la 1 februarie 2011, în timp ce reclamantul a fost arestat la 6 octombrie 2008. Deoarece detenția în temeiul articolului 5 § 1 (f) este justificată numai pentru atâta timp cât procedurile de deportare sunt în curs, prima perioadă de detenție a reclamantului (cu o durată între 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011) nu a fost în mod clar justificată în temeiul articolului 5 § 1 (f) din convenție.

63. Deși este adevărat că o perioadă de plecare voluntară a fost deja indicată reclamantului în 2007, în contextul în materie de azil și a procedurilor sale de ședere, Curtea este de acord cu constatarea autorităților naționale precum că acest lucru nu echivalează cu un ordin de deportare (a se vedea, de exemplu, decizia Curții de stat din 17 decembrie 2010 menționate la punctul 30 de mai sus).

64. Guvernul a subliniat că a fost stabilit că reclamantul a reprezen-

tat o amenințare la adresa securității naționale și că autoritățile naționale au avut, prin urmare, nici o altă opțiune, decât să-l rețină în conformitate cu secțiunea 99 alineatul (2) litera (b) din Legea privind străinii 2008 (a se vedea punctul 36 de mai sus). Cu toate acestea, Curtea a statuat că sub-paragrafele (a) la (f) din articolul 5 § 1 se ridică la o listă exhaustivă de excepții și că doar o interpretare restrictivă a acestor excepții este compatibilă cu obiectivele de la articolul 5: (reținerea) detenția doar pe motive de securitate în consecință, nu este permisă (A. și alții, citată mai sus, § 171). În orice caz, la momentul arestării sale, autoritățile naționale au avut capacitatea de a emite un ordin de deportare împotriva reclamantului în conformitate cu secțiunea 88 alineatul (1) litera (h) din Legea privind străinii 2008, și apoi să îl rețină pentru scopuri de deportare în conformitate cu secțiunea 99 (1) (a) din acest act (a se vedea punctele 35 și 36 de mai sus). Guvernul nu a reușit să ofere nici o explicație de ce acest lucru nu a fost făcut.

65. Chestiunea a fost, de asemenea, examinată în conformitate cu alte sub-paragrafe ale articolului 5 § 1, care nu au fost invocate de către Guvern. Curtea reamintește, în acest sens, că sub-punctul (c) nu permite o politică de prevenire generală îndreptată împotriva unei persoane sau a unei categorii de persoane care sunt percepute de către autorități, în mod corect sau eronat, ca fiind periculoase sau care au tendința de a comite acte ilegale. Ea nu face mai mult decât să permită statelor contractante un mijloc de prevenire a infracțiunilor, care sunt concrete și specifice în ceea ce privește, în special, locul și data comiterii lor, și victimele lor (Guzzardi, citată mai sus, § 102; M. c.Germaniei, nr 19359/04, § § 89 și 102, 17 decembrie 2009, și Shimovolos c.Rusiei, nr 30194/09, § 54, 21 iunie 2011). Reținerea (detenția) efectuată pentru a preveni o persoană de la comiterea unei infracțiuni trebuie, în plus, să fie „efectuată în scopul aducerii sale în fața autorității judiciare competente” (a se vedea Lawless v.Irlanda (nr. 3), citată mai sus, § 14). Sub-paragraful (c) permite, astfel, privarea de libertate numai în legătură cu procedurile penale (a se vedea Ciulla, citată mai sus, § 38, și Schwabe c.Germania și MG, nr 8080/08 și 8577/08, § 72, 1 decembrie 2011, nu este încă finală). Întrucât nici autoritățile naționale, nici Guvernul nu au menționat oarecare infracțiune concretă și specifică pentru care reclamantul ar trebui să fi împiedicat de a o comite, detenția sa nu a fost acoperită de sub-paragraful (c). Celelalte sub-paragrafe ale articolului 5 § 1 nu sunt relevante în mod evident.

66. Prin urmare, Curtea concluzionează că a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la perioada de detenție a reclamantului din 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011.

67. În ceea ce privește perioada următoare, Curtea notează că un ordin de deportare a fost emis la data de 1 februarie 2011. Autoritățile naționale au tratat un recurs împotriva acestei ordonanțe în termen de o lună. Curtea nu consideră această perioadă ca fiind excesivă. Deși reclamantul a rămas în arest până în prezent, perioada de după 15 martie 2011 trebuie să se distingă, deoarece în acest timp guvernul s-au abținut de la deportarea reclamantului, în conformitate cu solicitarea făcută de către Curte în conformitate cu articolul 39 din Regulamentul Curții (a se vedea Chahal, citată mai sus, § 114). Curtea reiterează, în această privință, că statele contractante sunt obligate, în temeiul articolului 34 din Convenția de a se conforma cu măsurile provizorii indicate în conformitate cu articolul 39 din regulamentul (a se vedea Mamatkulov și Askarov c.Turciei [GC], nr 46827/99 și 46951/99, §. § 99-129, CEDO 2005-I).

68. Acestea fiind spuse, punerea în aplicare a unei măsuri provizorii în urma unei indicații date de către Curte unui stat parte, care ar fi de dorit să nu se întoarcă un individ într-o anumită țară, nu are în sine nici un efect asupra faptului dacă privarea de libertate la care individul poate fi supus este în conformitate cu articolul 5 § 1 (a se vedea Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței, nr25389/05, § 74, CEDO 2007-II). Cu alte cuvinte, autoritățile naționale trebuie să acționeze în continuare în strictă conformitate cu legislația internă (ibid., § 75). Întrucât a fost stabilit de către autoritățile naționale că reclamantul constituie o amenințare la adresa securității naționale, detenția sa a fost autorizată și este într-adevăr obligatorie, în conformitate cu secțiunea 99 alineatul (2) litera (b) din Legea privind străinii 2008 (vezi paragraful 36 de mai sus). În plus, detenția reclamantului a fost prelungită pe o bază lunară, așa cum este prevăzut de dreptul intern.
69. Având în vedere cele de mai sus, Curtea conchide că acțiunea de deportare, deși temporar suspendată în conformitate cu cererea făcută de către Curte, a fost totuși în curs începând cu 1 februarie 2011 și în strictă conformitate cu legislația internă (Compara SP c. Belgiei (dec.), nr 12572/08, 14 iunie 2011; contrast Ryabikin c. Rusiei, nr8320/04, § 132, 19 iunie 2008, și Abdolkhani și Karimnia v. Turcia, nr. 30 471/08, § 134, CEDO2009 - ...). Deoarece nu există nici o indicație a faptului că autoritățile au acționat cu rea-credință, că reclamantul a fost deținut în condiții improprii sau că arestarea sa a fost arbitrară pentru oricare alt motiv (a se vedea Saadi c. Regatului Unit, citată mai sus, § § 67 - 74), nu a existat nici o încălcare a articolului 5 § 1 al Convenției în ceea ce privește perioada de detenție a reclamantului după 1 februarie 2011.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 DIN CONVENȚIE

70. Reclamantul, în esență, s-a plâns că, în perioada în care el a fost deținut numai pe motive de securitate (care este, 6 octombrie 2008 - 31 ianuarie 2011), procedura în fața instanțelor naționale efectuată cu scopul de contesta legalitatea detenției sale nu a respectat cerințele de la articolul 5 § 4 din Convenție, care prevede: „Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arest sau detenție are dreptul să acționeze în judecată, acțiune prin care legalitatea detenției sale va fi hotărâtă rapid de către o instanță judecătorească și va fi dispusă eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”
71. Guvernul a contestat acest argument.
72. Curtea constată că această plângere este legată de plângerea în temeiul articolului 5 § 1 și, prin urmare, trebuie să fie, de asemenea, declarată admisibilă.
73. Având în vedere constatarea în temeiul articolului 5 § 1 (a se vedea paragraful 66 de mai sus), Curtea consideră că nu este necesar să se examineze separat dacă, în acest caz, a fost de asemenea o încălcare a articolului 5 § 4 (a se vedea, printre altele, autoritățile, Tokić și alții c. Bosnia și Herțegovina, nr 12455 /04., 14140/05, 12906/06 și 26028/06, § 70, 8 iulie 2008).

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE

74. Reclamantul a contestat, de asemenea, corectitudinea procedurii de azil. El s-a bazat pe articolul 6 § 1, o parte relevantă al căruia prevede, după cum urmează: „În determinarea drepturilor și obligațiilor sale civile sau a oricărei acuzații penale împotriva sa, oricine are dreptul la un proces echitabil, public și efectuat într-un termen rezonabil de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege ...”

75. Curtea reiterează faptul că deciziile privind intrarea, șederea și deportarea străinilor nu implică stabilirea drepturilor sau obligațiilor civile ale reclamantului sau a unei acuzații penale împotriva sa în sensul articolului 6 § 1 (a se vedea Maaouia împotriva Franței [GC], nr39652/98, § § 36-40, CEDO 2000-X). Această plângere este în consecință ratione materiae incompatibilă cu dispozițiile Convenției și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și 4 din Convenție.

V. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

76. În continuare, reclamantul s-a plâns că decizia de a-l expulza și interzicerea de re-intrare în țară timp de cinci ani, a constituit o încălcare a dreptului său la respectarea vieții sale familiale. El s-a bazat pe articolul 8 din Convenție, care prevede: „1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. Nu trebuie să existe nici o interferență de către o autoritate publică cu exercitarea acestui drept decât așa cum este în conformitate cu legea și este necesară într-o societate democratică, în interesul securității naționale, a siguranței publice sau bunăstării economice a țării, pentru prevenirea tulburărilor sau infrajeciunilor, pentru protecția sănătății sau a moralei, sau pentru protecția drepturilor și libertăților altora.”
77. Guvernul a contestat acest argument.
78. Curtea constată că această plângere este legată de plângerea în temeiul articolului 3 și, prin urmare, trebuie să fie, de asemenea, declarată admisibilă.
79. Curtea reamintește constatarea sa precum că expulzarea reclamantului în Siria ar constitui o încălcare a articolului 3 al Convenției (vezi paragraful 54 de mai sus). Neavând un oarecare motiv să se îndoiască de faptul că Guvernul pârât se va conforma cu prezenta hotărâre, se consideră că nu este necesar să se decidă dacă întrebarea ipotetică, dacă în caz de expulzare în Siria, ar fi, de asemenea, o încălcare a articolului 8 al Convenției (a se vedea, printre alte autorități, Saadi împotriva Italiei, citată mai sus, § 170).

VI. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

80. În sfârșit, Curtea a examinat celelalte plângeri depuse de către reclamant în temeiul articolelor 2, 13 și 14 din Convenție, articolul 1 din Protocolul nr 6 și articolul 1 din Protocolul nr 7. Cu toate acestea, având în vedere toate materialele aflate în posesia sa, și, în măsura în care aceste plângeri intră în competența Curții, aceasta constată că acestea nu dezvăluie nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție sau în protocoalele sale. Rezultă că această parte a cererii trebuie să fie respinsă ca fiind vădit nefondată, în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și 4 din Convenție.

VII. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

81. Articolul 41 din Convenție prevede: „Dacă Curtea constată că a existat o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât reparația parțială să fie făcută, Curtea trebuie, dacă este cazul, să acorde o satisfacție echitabilă părții vătămate.”

A. Prejudiciu material suferit

82. Reclamantul a pretins că el nu a fost capabil să conducă compania sa, ca urmare a detenției sale arbitrare și că a suferit un prejudiciu material în valoare de aproximativ 7.000 de euro (EUR), plus 1.000 de euro lunar.
83. Guvernul a considerat cererea sa ca fiind nefondată.
84. Curtea este de acord cu Guvernul și respinge această cerere pentru lipsă de justificare.

B. Prejudiciul moral

- 85. Reclamantul a pretins 300 de euro pentru fiecare zi petrecută în detenție, în ceea ce privește prejudiciul moral. El a mai pretins 80.000 EUR, în numele soției și al copiilor.
- 86. Guvernul a considerat sumele respective ca fiind excesive.
- 87. Curtea acceptă că reclamantul a suferit ca urmare a încălcărilor constatate justificând o recompensă în ceea ce privește prejudiciul moral. Făcând evaluarea sa pe o bază echitabilă, în conformitate cu Convenția, Curtea acordă reclamantului suma de 3.000 EUR cu acest titlu, plus orice taxă care poate fi impozabilă. În ceea ce privește soția și copiii reclamantului, nu există nici o îndoială că au suferit și aceștia ca urmare a încălcărilor constatate. Cu toate acestea, ei nu au fost reclamanți în acest caz și Curtea, în consecință, respinge acea parte corespunzătoare lor, din pretențiile reclamantului.

C. Costuri și cheltuieli

- 88. De asemenea, reclamantul a pretins EUR 74,600 pentru costuri și cheltuieli suportate în fața instanțelor naționale și a Curții.
- 89. Guvernul a considerat această sumă ca fiind excesivă.
- 90. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și cheltuielilor numai în măsura în care s-a demonstrat că acestea au fost reale și necesar de a fi suportate, și sunt rezonabile ca quantum. Adică, reclamantul trebuie să le fi plătit, sau să fie obligat să le plătească, în temeiul unei obligații legale sau contractuale, și ele trebuie să fi fost inevitabile, în scopul de a preveni încălcările constatate sau pentru a obține despăgubiri. Curtea solicită facturi specifice și care sunt suficient de detaliate pentru a permite să stabilească în ce măsură cerințele de mai sus au fost îndeplinite. În cazul de față, ținând seama de faptul că unul dintre reprezentanții reclamantului este o organizație non-profit care acordă asistență juridică gratuită și oarecare facturi nu au fost prezentate în legătură cu celălalt reprezentant al reclamantului, Curtea respinge cererea de costuri și cheltuieli.

D. Penalități

- 91. Curtea consideră oportun ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene, la care se adaugă trei puncte procentuale.

VIII. Articolul 39 din Regulamentul Curții

- 92. În conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, prezenta hotărâre nu va deveni definitivă până când: (a) părțile declară că ele nu vor cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere; sau (b) după trei luni de la data hotărârii, în cazul în care trimiterea cauzei în fața Marii Camere nu a fost solicitată; sau (c) Panelul Marii Camere respinge orice cerere de a trimite cazul în temeiul articolului 43 din Convenție. Curtea consideră că indicația făcută Guvernului în conformitate cu articolul 39 (a se vedea punctul 7 de mai sus), trebuie să continue în vigoare până când această hotărâre devine definitivă sau până când Curtea ia o decizie ulterioară în acest sens.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

- 1. Declară, în unanimitate plângerea cu privire la articolele 3, 5 § 1 și 4 și 8 admisibilă și restul cererii inadmisibil;
- 2. Susține, cu șase voturi la unu, că ar fi o încălcare a articolului 3 din Convenție, în caz de deportare a reclamantului în Siria, în circumstanțele actuale;
- 3. Susține, cu șase voturi la unu că a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la perioada de detenție a reclamantului din 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011;

- 4. Susține, în unanimitate, că nu a existat nicio încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la perioada de detenție a reclamantului de la 1 februarie 2011;
- 5. Susține, cu șase voturi la unu, că nu este necesar de a examina separat plângerile în temeiul articolelor 5 § 4 și 8 din Convenție;
- 6. Susține, cu șase voturi la unu
- v. că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, 3.000 EUR (trei mii euro), plus orice taxă care poate fi impozabilă, în ceea ce privește prejudiciul moral pentru a fi convertit în mărci convertibile, la rata de schimb aplicabilă la data de decontare;
 - a. că de la expirarea termenului mai sus-menționat de trei luni până la acord, dobânda simplă va fi plătită la suma de mai sus, la o rată egală cu rata marginală de împrumut a Băncii Centrale Europene pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei puncte procentuale;
 - 0. Respinge în unanimitate restul pretențiilor reclamantului pentru satisfacție echitabilă.

Întocmită în limba engleză, și notificată în scris la data de 7 februarie 2012, în conformitate cu articolul 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Lawrence Early Lech Garlicki
Grefier președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 din Convenție și articolul 74 § 2 din Regulamentul Curții, opinia separată a judecătorului Mijović este anexată la prezenta hotărâre.

L.G.

T.L.E.

OPINIA SEPARATĂ A JUDECĂTORULUI MIJOVIC

1. Remarci generale

În cazul de față, care privește detenția reclamantului la Centrul de Imigrare, majoritatea judecătorilor au constatat că ar fi o încălcare a articolului 3 din Convenție, în caz de deportare a reclamantului în Siria; că a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la perioada de detenție a reclamantului din 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011; și că nu era nevoie de a examina separat plângerile în temeiul articolelor 5 § 4 și 8 din Convenție. Spre regretul meu, părerea mea diferă în mod semnificativ de concluzia la care a ajuns majoritatea.

În timp ce eu sunt de acord cu Camera de faptul că plângerile referitoare la articolele 3, 5 § 1 și 4 și 8 sunt admisibile, eu sunt de părere opusă în ceea ce privește decizia majorității, precum ca ar fi o încălcare a articolului 3 din Convenție, în caz de deportare a reclamantului și că a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție cu privire la perioada de detenție a reclamantului din 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011.

În plus, și contrar deciziei Camerei, eu sunt de părere că este necesar să se examineze separat plângerea în temeiul articolului 8 din Convenție.

Observațiile mele generale sunt legate de faptul că Camera a neglijat atât contextul istoric cu referire la prezența forțelor armate și paramilitare, cât și la circumstanțele post-război foarte speciale în care Bosnia și Herțegovina se află. În acest sens, Camera a

decis să aplice jurisprudența Curții strict, chiar rigid, fără să acorde atenție faptului că reclamantul, în acest caz nu era un suspect imigrant ilegal/criminal obișnuit, dar o persoană a cărei situație juridică a trebuit să fie văzută într-un context mai larg, destul de diferit de cea a reclamanților în cauzele invocate de către Cameră pentru a ajunge la concluzia în speță. Acest caz, în opinia mea, ar fi trebuit tratat de către Marea Cameră, deoarece nu este doar acest caz al reclamantului, dar care dă naștere la problema mai generală a incapacității BH de a face față consecințelor prezenței paramilitare a forțelor armate pe teritoriul său, după război. Ceea ce nu a fost nici măcar menționat în hotărârea este faptul că autoritățile de stat din Bosnia și Herțegovina se confruntă cu aproximativ 20.000 de cazuri posibile de acest tip.

2. Situația de fapt

Situația de fapt de caz arată că reclamantul a fost un membru al El Mujahedinilor, unitatea ARBH așa cum este descris în hotărâre. După cum a fost arătat în mod corect în hotărâre, articolul III din anexa 1A la Acord a cerut retragerea tuturor forțelor străine, indiferent dacă acestea au fost în mod legal și militar subordonate la oricare dintre forțele locale. Având în vedere aceasta, la 14 decembrie 1995 ARBH a desființat El Mujahedinii și a ordonat membrilor săi străini să părăsească țara până la 10 ianuarie 1996. Reclamantul a decis să nu facă acest lucru. El a rămas în țară și a acționat în calitate de lider al unui grup de mujahedini străini și a susținătorilor lor. În această auto-proclamată capacitate el a reținut doi civili, fapt care a dus la condamnarea sa pentru detenție falsă în mai 2000 și o pedeapsă cu închisoarea suspendată.

În același timp, autoritățile administrative din Bosnia și Herțegovina au statuat că reclamantul a dobândit cetățenia Bosniei și Herțegovinei, prin intermediul unui comportament fraudulos, informații false și ascunderea de fapte relevante. La 5 aprilie 2007, Curtea de stat și la 4 octombrie 2008, Curtea Constituțională au confirmat această decizie.

În mai 2007, Serviciul de Străini a statuat, pe baza rapoartelor de informații confidențiale, că reclamantul este o amenințare la adresa securității naționale. I-a fost acordat un termen de cincisprezece zile pentru plecarea voluntară.

În august 2007, Serviciul de azil a refuzat cererea solicitantului de azil și a acordat reclamantului un termen de cincisprezece zile pentru plecarea voluntară, bazată pe faptul că reclamantul nu se confruntă cu un risc real de a fi supus la rele tratamente, dat fiind că el nu a fost niciodată un membru al Frăției Musulmane (spre deosebire de Muhammad Zammar menționat în hotărâre). A mai fost constatat că nu a fost demonstrat că el ar putea fi maltratat numai pentru că a luptat cu mujahedinii străini în Bosnia și Herțegovina. În ianuarie 2008, Curtea de Stat a confirmat această decizie. Oficial și legal, de la acel moment, reclamantul a devenit un rezident ilegal.

La 6 octombrie 2008, Serviciul de Străini a plasat solicitantul într-un centru de imigrare pe motive de securitate, în conformitate cu secțiunea 99 alineatul (2) litera (b) din Legea privind străinii 2008. Această decizie a fost ulterior confirmată de Curtea de stat și de Curtea Constituțională. Perioada de detenție inițială a fost prelungită în fiecare lună până în februarie 2011. Toate ordinele de extindere au fost admise de Curtea de stat, unele dintre ele, de asemenea, de către Curtea Constituțională (apeli constituționale referitoare la restul ordinelor sunt încă în curs).

Deși Curtea de Stat a subliniat că indicația unei perioade de plecare voluntară nu ar trebui să fie în mod legal confundată cu un ordin de deportare și că problema dacă plecarea reclamantului ar fi contrară Convenției ar trebui să fie examinată mai adecvat în cadrul procedurii de deportare, rămâne faptul că reclamantul, în conformitate cu articolul III din anexa 1A a fost obligat să

părăsească țara cu mult timp înainte de această decizie, mai precis până la 10 ianuarie 1996. Cu toate acestea, se pare că o cale de atac constituțională împotriva deciziei Curții de stat este încă în curs, care face această parte a plângerii reclamantului prematură.

Ca urmare a deciziei Curții Constituționale, la 17 noiembrie 2008, Curtea de Stat a evaluat dovezile de securitate națională și a confirmat decizia Ministerului de Securitate, bazându-se pe condamnarea reclamantului din mai 2000, amenințările sale publice împotriva autorităților de stat, statutul său în comunitatea mujahedinilor care i-a permis să emită o hotărâre cu caracter obligatoriu (fatwa), prelegerile sale de la o moschee într-o suburbie din Sarajevo, care pledează pentru versiunea inspirată Arabia Wahabi/Salafi a Islamului și încercările sale de a obține muniție ilegal. În iunie 2009, Serviciul de Străini a acordat reclamantului un alt termen de cincisprezece zile pentru plecarea sa voluntară. La 27 iulie 2009, Ministerul de Securitate a confirmat această decizie. La data de 23 decembrie 2009, după ce a evaluat dovezile de securitate națională, Curtea de Stat a confirmat această decizie. S-a bazat, printre altele, pe faptul că numele reclamantului a apărut pe o listă de criminali internaționali întreținută de către Poliția Criminală Internațională (INTERPOL). La 1 iulie 2010 un alt colegiu din aceeași instanță a confirmat această decizie. Se pare că reclamantul a depus un apel constituțional în această privință, care este încă în curs. În consecință, din nou, în opinia mea, această parte a plângerii reclamantului este prematură.

Rezumând aceste fapte, este clar faptul că reclamantului i-a fost anterior ordonat să părăsească țara, a fost condamnat pentru detenție falsă de civili, s-a dovedit că ar fi fost implicat într-un comportament fraudulos în ceea ce privește cetățenia falsă și, în cele din urmă, după cum s-a stabilit prin instanțele interne de judecată, el a reprezentat o amenințare gravă la adresa securității naționale și ordinii publice. Mai mult, este acceptat, inclusiv de către Cameră, că niciuna dintre deciziile autorităților naționale n-a fost arbitrară, care distinge în mod semnificativ acest caz de cazul Chahal pe care Camera l-a invocat în hotărârea sa.

3. Pretinsa încălcare a articolului 3 al Convenției

Ca rezident ilegal, reclamantul a cerut azil. Cererea a fost respinsă de către autoritățile naționale, deoarece reclamantul, în opinia Guvernului, nu a reușit să demonstreze că riscul, în cazul în care era deportat în Siria, era. În opinia lor, evaluarea făcută la nivel național a fost adecvată și suficient de susținută de materiale de pe piața internă, precum și de materiale originare dintr-o varietate de surse obiective și de încredere.

Prin derogare de la această evaluare, Camera a considerat că autoritățile naționale nu au luat suficient în considerare natura mișcării mujahedinilor căreia solicitantul, fără îndoială, aparținea. Având în vedere raportul Siriei în materia drepturilor omului și faptul că situația din Siria s-a deteriorat de la debutul de protest politic și tulburări civile în martie 2011, Camera a considerat că exista un risc real ca reclamantul, în cazul în care era deportat în Siria, ar fi fost supus la rele tratamente. Prin urmare, Camera a constatat că deportarea reclamantului în Siria ar încălca articolul 3.

Așa cum în mod corect a fost arătat în hotărâre, dreptul de azil nu este inclus nici în Convenție sau în protocoalele sale (Salah Sheekh c.Țările de Jos, nr 1948-1904, § 135, 11 ianuarie 2007). O expulzare poate, totuși, să dea naștere la o chestiune în temeiul articolului 3, și să angajeze responsabilitatea statului în temeiul Convenției, atunci când motive substanțiale s-au dovedit pentru a crede că persoana în cauză, în cazul în care expulzat, se confruntă cu un risc real de a fi supus la rele tratamente. Evaluarea existenței unui risc real trebuie să fie riguroasă (a se vedea Chahal c.Regatul Unit, 15 noiembrie 1996, § 96). Ca regulă, reclamanții trebuie să aducă dovezi de natură să dovedească faptul că există motive serioase pentru a crede

că, dacă măsura pe care s-au plâns ar fi pusă în aplicare, aceștia ar fi expuși unui risc real de a fi supuși la tratament contrar articolului 3 (N. c.Finlandei, nr. 38885/02, § 167, 26 iulie 2005).

Revenind la faptele din speță, este clar că reclamantul nu a reușit să dovedească faptul că el a fost membru al Frăției Musulmane scoasă în afara legii și că el ar fi perceput ca atare de către autoritățile siriene. Dimpotrivă, a fost dovedit că reclamantul a plecat în Siria în 1993, a rămas acolo timp de o lună și a obținut un nou pașaport sirian. Instanțele judecătorești naționale au confirmat, respectiv, deciziile Serviciului în materie de azil de a nu acorda azil solicitantului, decizii care în înțelegerea mea, au fost corecte și justificabile. În conformitate cu legislația internă, o cerere de azil și o cerere de revizuire judiciară a unui refuz de a da curs unei astfel de cereri, au un efect suspensiv asupra executării unui ordin de deportare. Este clar din faptele cazului că Curtea Constituțională nu a decis încă pe recursul reclamantului. Asta, evident, nu a împiedicat Camera de a găsi o încălcare a articolului 3.

Unul dintre argumentele pe care Camera le-a invocat în acest sens a fost faptul că criza politică în Siria s-a agravat recent. În opinia mea, acest fapt este lipsit de relevanță, deoarece reclamantul nu a pretins niciodată statutul de refugiat pe motive umanitare. Cred cu tărie că rolul Curții Europene nu este de a crește numărul de imigranți ilegali sau a cetățenilor ilegali în Europa, dar să reitereze faptul că ca o chestiune bine-stabilită de drept internațional și sub rezerva obligațiilor sale ce decurg din tratate, inclusiv cele care decurg din convenție, un stat contractant are dreptul de a controla intrarea, șederea și expulzarea străinilor, după cum s-a stabilit prin jurisprudența Curții. (a se vedea Ūner c.Țările de Jos [GC], nr.46410/99, § 54, CEDO 2006-XII). Consider că este greșit de a găsi o încălcare a articolului 3 din Convenție, în circumstanțele din speță.

4. Pretinsa încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție

Reclamantul, contestând legalitatea detenției sale, s-a bazat pe articolul 5 § 1 din Convenție. Convingerea mea personală este că acest motiv ar fi trebuit să fie tratat în temeiul articolului 5 § 1 (c), în timp ce Camera a decis să se ocupe de el în temeiul articolului 5 § 1 (f).

Deși este adevărat că articolul 5 consacră protecția individului împotriva interferențelor arbitrare ale statului cu dreptul său la libertate, sub-paragrafele (a) la (f) a articolului 5 § 1 cuprind o listă exhaustivă de motive admise pe care persoanele pot fi private de libertate și nici o privire de libertate nu va fi legală dacă nu se încadrează în unul din aceste motive. Una dintre excepții, cuprinse în sub-punctul (c), permite statului de a controla libertatea unei persoane efectuată în scopul aducerii sale în fața autorității judiciare competente, pe baza unei suspiciuni rezonabile precum că a săvârșit o infracțiune sau când acesta este considerat în mod rezonabil necesar pentru a o împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după ce a făcut acest lucru. Am găsit acest lucru să fie o bază pentru arestarea reclamantului și perioada sa inițială de detenție. Prima perioadă de detenție a reclamantului (cu o durată între 6 octombrie 2008 până la 31 ianuarie 2011) nu ar fi fost justificată în temeiul articolului 5 § 1 (f) din convenție, dar fapt este că el nu a fost arestat pentru a face față deportării, dar în temeiul unei suspiciuni precum că reprezintă o amenințare la adresa securității naționale. Doar mai târziu a fost emis ordinul de deportare (1 februarie 2011). Am să mențin punctul meu de vedere precum că perioada inițială de detenție trebuia să fi fost tratată în temeiul articolului 5 § 1 (c).

Așa cum a subliniat la punctul 61 din hotărâre, în cazul în care „legalitatea” detenției este în discuție, inclusiv întrebarea dacă „o procedură prevăzută de lege” a fost urmată, în esență, Convenția se referă la legislația națională și prevede obligația de a se conforma normelor de fond și de procedură din legislația națională. Con-

formitate cu legislația națională nu este, însă, suficientă: orice priver de libertate ar trebui, în plus, să fie în concordanță cu scopul de a proteja individul de la arbitrar - și noțiunea de „arbitrar” de la articolul 5 § 1 se extinde dincolo de lipsa de conformitate cu legislația națională, astfel că o priver de libertate poate fi legală în ceea ce privește dreptul intern, dar încă arbitrară și contrară Convenției (a se vedea Saadi c.Regatul Unit [GC], nr 13229 / 03, § 67, 29 ianuarie 2008). Reclamantul a fost arestat în conformitate cu legislația națională, în conformitate cu care un străin trebuie să fi reținut (deținut) în cazul în care a fost stabilit că el sau ea constituie o amenințare la adresa securității naționale (a se vedea punctul 36 din hotărâre). Pretențiile reclamantului au fost examinate în fața instanțelor naționale. În consecință, nu se poate spune că detenția sa a fost arbitrară (în contrast cu poziția în cazul Chahal, în care detenția reclamantului a fost decisă nu de o instanță, ci de către Consiliul consultativ). În hotărârea sa, majoritatea a reiterat faptul că sub-punctul (c) nu permite o politică de prevenire generală îndreptată împotriva unei persoane sau a unei categorii de persoane care sunt percepute de către autorități, în mod corect sau eronat, ca fiind periculoase sau care au tendința de a comite acte ilegale. Sunt de acord, cu excepția faptului că, în acest caz, arestarea nu a fost o măsură de prevenție generală, ci o măsură foarte individuală îndreptată împotriva cuiva care a fost condamnat anterior și, după cum s-a stabilit de către instanțele naționale, care constituia o amenințare la adresa securității naționale și a fost căutat de Interpol.

Revenind la principiile jurisprudenței Curții, reținerea (detenția) pentru a preveni o persoană de la comiterea unei infracțiuni trebuie, în plus, să fie „efectuată în scopul aducerii sale în fața autorității judiciare competente” (a se vedea Lawless c. Irlandei (nr. 3), § 14). Sub-paragraful (c) permite, astfel, priver de libertate numai în legătură cu procedurile penale (a se vedea Ciulla, § 38). Întrucât autoritățile naționale nu au introdus o acțiune penală împotriva reclamantului, aplicarea sub-punctului (c) ar duce în mod necesar la găsirea unei încălcări ale articolului 5 § 1, pe care l-aș fi susținut în cazul în care Camera ar fi decis să aplice articolul 5 § 1 (c).

5. Pretinsa încălcare a articolului 8 al Convenției

Reclamantul susține că expulzarea sa va încălca dreptul la respectarea vieții de familie, astfel protejat de articolul 8 din Convenție. Camera a decis că, întrucât a constatat că expulzarea reclamantului în Siria ar constitui o încălcare a articolului 3 din Convenție nu a fost necesar să se decidă întrebarea ipotetică dacă, în caz de expulzare în Siria, ar fi, de asemenea, o încălcare a articolului 8 din convenție. Eu sunt de părere opusă. În timp ce eu cred că expulzarea reclamantului în Siria nu ar constitui o încălcare a articolului 3, eu sunt de părere că ar exista o încălcare a articolului 8, în caz de deportare a lui, având în vedere decizia nu numai de a expulza reclamantul, ci și de a interzice re-intrarea sa timp de cinci ani. După cum s-a menționat în situația de fapt la acest caz, solicitantul este căsătorit cu un cetățean al Bosniei și Herțegovina și ei cresc împreună șase copii. Menținerea contactului cu familia sa, având în vedere criza din Siria ar fi, în opinia mea, imposibilă. Prin urmare, am votat împotriva deciziei Camerei de a nu examina separat plângerea în temeiul articolului 8 din Convenție.

